

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan sredi, izvenredni modelje in prasnike.
Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin.,
za uradne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, prtilično. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1	7—	1	9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vredno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Zagovor in obramba bivšega maršala Borojevića.

Slučajno smo dobili v roke akt, ki vsebuje zagovor in obrambo bivšega maršala Svetozara Borojevića.

Ker zastopamo načelo, da se nikomur ne sme krati pravica, da se zagovarja in brani, ako se mu zdi, da se mu dela krivica, zato priobčujemo v celoti dotični dokument, za sedaj brez vsakega komentarja. Glasi se tako-le:

»Zpisnik, spisan 14. aprila, podpisan 16. aprila 1919.

Dne 14. aprila 1919. se je zglašil maršal Svetozar Borojević de Bojna pri komandu kraljevstva SHS in je prosil, da se sprejme na zapisnik:

Meseca novembra 1918. sem prijavil, kakor je bilo zaukazano, pri likvidaciji ministristvu bivše avstro-ogrske monarhije in pri »Odšleku za narodno obrambo« v Zagrebu svojo pripadnost k Jugoslovanom. Od tega časa so ostali vsi moji poskusi, da bi navezal stike s svojo domovino, brezuspešni, ker niso nobena pisma, ki sem jih odposlal ali ki so bila naslovljena na-me, došla na svoj cilj.

Sedaj sem slučajno izvedel, da ima vsak državljani kraljevstva SHS dolžnost položiti prisego vernosti in zvestobe za to državo, zato pošiljam to prisego.

Vporabljam to priliko, da napravim enkrat za vselej konec vsem pravičnim o mojem zadržanju napram na novo ustanovljeni državi s tem, da po resnici in pravici naslikam in očrtam dogodke, ki so doigrali od začetka novembra.

Navajam to-le:

1. Dne 30. oktobra 1918. je vrhovno armadno poveljstvo odredilo, da se je pokoriti samo njegovim ukazom, ne pa naredbam »Narodnih svetov«, češ da se nahajajo delegatje »Narodnih svetov« pri vrhovnem armadnem poveljstvu, ki tvorijo zvezo med njim in »Narodnim svetom«.

2. Dne 1. novembra 1918. sem sprejel od dr. Drinkovića podpisano brzojavko, v kateri sem bil pozvan, naj zaviram prodiranje italijanske armade in dirigiram jugoslovanske čete v njihovo domovino. Ta brzojavka je bila v popolnem nasprotju z ukazi vrhovnega armadnega poveljstva, ki je zaukazalo izpraznenje Benečije, takisto tudi v nasprotju s poveljem pod točko 1. Med vojno sem bil opetovano primoran, odkloniti prošnje in odredbe, ki niso prihajale od vrhovnega armadnega poveljstva (ministrijski predsednik Tisza, honvedski minister, avstrijski poslanci itd.), in odpošiljatelje napotiti na armadno poveljstvo. Tudi tu sem storil isto ter brzojavil v Zagreb, da je želje ne morem izpolniti, ker sem še podrejen vrhovnemu armadnem poveljstvu. Vrh tega me je 1. novembra še vezala prisega, ki bi jo moral prelomiti, ako bi se hotel pokoriti tudi sicer docela neizvedljivim odredbam o situaciji docela nepoučenega dr. Drinkovića. Jugoslovanske čete pa so itak že bile na poti v svojo domovino.

3. Dne 1. novembra sem izvedel, da je bil zatvorjen ves brzojavni promet preko Kranjske in da so na ukaz iz Ljubljane zaplenili vso mojo in mojega štaba službeno in pravatno prtljago.

4. Dne 3. novembra me je poklical poveljnik soške armade iz Ljubljane k telefonu. Javil mi je nekaj, česar nisem razumel. Dal sem mu telefonsko to-le zapoved: »Glavna stvar je, da dobivajo vse preko Kranjske se pomikajoče čete urejeno prehrano, ker bi sicer plenile in pustošile pokrajino. Zato je treba pravočasno oblastem naznaniti kraj, čas in količino prehrane, za katero morajo skrbeti, in to izsiliti, ako ne preostaja nič drugega, s silo orožja.« Pri besedi »s silo orožja« je bila zveza prekinjena.

5. Dne 3. nov. je odpotoval v avtomobilu v Ljubljano major Cvitković mojega štaba in mi je ob svojem povratku javil, da vlada v ljubljanskih vladnih krogih in pri prebivalstvu proti meni naperjeno nerazpoloženje, češ da nameravam glasom govoriti nastopiti proti Jugoslovanom. Te govorice so bile izmišljene.

6. Dne 7. novembra sem poslal majorja Cvitkovića v Zagreb, da bi pojasnil in razložil vsa očitna nesporazumjenja. Vrnil se je dne 11. novembra ter mi je javil, da so mu v Zagrebu rekli, da dela samo Ljubljana zapreko proti moji povrnitvi na Hrvaško.

7. Dne 11. zvečer sta odpotovala nadintendant Begić in major Cvitković v Ljubljano z mojim pisnim pojasnilom.

8. Dne 13. novembra sta se vrnili in javila, da se moje pojasnilo ne smatra za zadostno in mi predložila načrt izjave, ki jo je sestavil predsednik Narodne vlade v Ljubljani. Iz te izjave sem prvič izvedel, da obstoji taka vlada. Doslej sem vedel samo za Narodne svete. Podpisal sem to mi predloženo izjavo v nadi, da je s tem končana ta afera. Govorica, da sem imel namen nastopiti proti Narodni vladi v Ljubljani s silo orožja, je ovržena sama na sebi s tem, ker je nemogoče, da bi nameraval 3. novembra nastopiti proti vladi, o kateri eksistenci sem izvedel še le 13. novembra.

9. Dne 15. novembra sem dobil iz Ljubljane brzojavko, ki sta jo podpisala nadintendant Begić in major Cvitković. Vsebinska te brzojavke je bila, da mi hrvaška vlada ne dovoljuje bivanja v Zagrebu. S tem je prestala vsaka možnost direktne zveze z domovino. Bil sem izgnan.

Razen tega, kar sem navedel, se ni doigralo med mano in vladami SHS ničesar drugega.

Tem kronološkim orisom dogodkov moram še dodati, da sem bil izpostavljen najhujšim časopisnim napadom iz Jugoslavije in inozemstva, dasi so se prele očitni dogodki doigrali samo med mano in uradi, torej ne med privatnimi osebami. Govorice so me obdoleževale, da sem izražal čete iz Hrvaške, dasi je 13. kor ni med vsvojnjo nahajal pod mojo komando. In takšnih neizmernih govoric je bilo več. Doslej sem se izogibal nastopiti proti tem govoricam, dasi bi bilo zame zelo vabljivo opozoriti na to, da je nekako čudno, da se obrekne in kaznuje prav tistega moža, kateremu se imata Kranjska in zapadna Hrvaška zahvaljevati, da jih ni že takoj začetkom italijanske vojne preplaval sovražnik. Ne da bi se hotel hvaliti, lahko smem že danes z dobro vestjo, že preden je objavljen zgodovinski oris teh dogodkov, reči, da je bilo zgolj od mene odvisno, da smo sprejeli borbo na Soči in ne na Savi.

V tem slučaju bi se Ljubljana danes nahajala v istem stanju, kakor Gorica, Kranjska bi ne imela svoje Narodne vlade, marveč italijanski guvernement in bi bila puščava. Naredba Narodne vlade v Ljubljani, da se moja in mojega štaba prtljaga zapleni, se nahaja, v kolikor se tiče privatne lastnine v polnem nasprotju z odredbami Narodne vlade v Zagrebu, ki je izrečno zaukazala, da se ne sme zapleniti privatne lastnine. To nasilstvo se je izvršilo dne 31. oktobra torej v času, ko ni moglo biti niti navidezne upravičenosti k taki odredbi, ker sem še le 1. novembra sprejel dr. Drinkovićevo brzojavko in ker sem se še le 3. novembra telefonično razgovarjal s podmaršalom baronom Wurmom. Meni provzročena nadomestljiva škoda presega daleko moje letne dohodke in se mi do danes ni poravnala, dasi je znana in dasi ni bila provzročena vsled višje sile (force majeure), marveč samo vsled odredbe neke oblasti. (Ta trditve ni utemeljena. Dne 31. oktobra še ni bilo narodne vlade v Ljubljani, torej tudi ni mogla dati nobenega ukaza radi konfiskacije. Opomba uredništva).

Sem pravoslavne vere in sem trpel pod tem vso svojo službeno dobo. Kot poveljnik hrvaško-slovenskega domobranstva v Zagrebu me je pet let neprestano osumljala frankova stranka, ki je agitirala proti meni na Dunaju in v Hrvaški. Še poletj 1. 1918 so me v hrvaškem Saboru javno napadli kot srbskega agitatorja. Tembolj čudno se mi zdi, da se me sedaj označuje kot sovražnika države SHS ko mora vsako dete v tej državi vedeti, da sem bil vse svoje življenje vojak in samo vojak in da sem se kot tak izogibal vsakega političnega delovanja.

V zavesti meni provzročene krivice, v zavesti da sem med vojno delal samo čast Jugoslovanom, katerih zvest sin sem bil vsikdar in bom ostal vedno, apeliram na čustvo pravičnosti vseh merodajnih činiteljev v kraljestvu SHS, da mi dajo javno in tudi prebivalstvu umljivo zadoščenje, da se s tem izpodbijejo tla s to afero zvezanemu, mnogo razširjenemu prepričanju, da smo Jugoslovani nevhvaležen narod.

Borojević s. r. e

Prosvetna politika.

(Poročilo poslanca dr. Pestotnika na zboru zaupnikov JDS.)

I.

Izvor in gonilna sila vsemu napredku v državi je prosvetljenost med ljudstvom. S prosvetljenostjo stoji v najočiji zvezi vzgoja naroda za moralno, socialno in demokratično naziranje. To naziranje mora priti potom zakonodajnega zbora v državne zakone in na vse upravne organe.

V prosveti je ključ za napredek in jamstvo, da se bodo vsi javni posli v državi opravljali po načelih demokratizma in zdrave moralnosti.

Iz teh razlogov je prosveta važno javno vprašanje in se mora z njim pečati vsaka resna politična stranka.

Izpremembe na polju našega slovenskega šolstva po preobratu poznate iz časopisja in strokovnih školskih listov. O tem vam nočem govoriti in se omejujem samo na ugotovitev, da so naši školski krogi, pa tudi izvenškolski — pokazali po preobratu osvobojenega duha in plodno misel, polno iniciative in ustvarjalne sile. Vsi novi načrti izhajajo iz stališča nove orijentiranosti v nacionalni državi in iz novih vidikov našega narodno — gospodarskega položaja. Od tod načrti in predlogi za snavanje novih meščanskih in trgovskih šol, univerze itd. Načrti in teoretske razprave dobivajo jasno lice in so tik pred uresničitvijo.

Tudi naša stranka ima lep prosvetni program. Njeni pristaši, stranka kot taka in njeni poslanci so porabili vsako priliko, da povzdignejo našo prosvetljenost.

Vsled raznolikosti v posameznih pokrajinah naše mlade kraljevine je ostalo šolstvo decentralizirano in pokrajinska poverjenjstva za prosveto so se prve mesece pečala pretežno z najbolj perečimi perzonalnimi vprašanji in so skušala popraviti krivice, ki jih je prinesla školskemu stanu vojna in prejšnji avstrijski režim.

Iz splošnih državnih vidikov pa mora gledati na prosvetna vprašanja ministristvo za prosveto. To mora imeti jasen načrt za državno prosvetno politiko. O tej mi dovolite, cenjeni zaupniki nekaj informativnih besedi. Minister za prosveto je sklical sredi februarja enketu, sestavljeno iz strokovnih zastopnikov iz stare Srbije in iz vseh novih pokrajin, ki je bila na delu do danes. Namen enquete je bil, da prouči stanje ljudskega, srednjega šolstva in strokovnih šol, šolske zakone, stanje izobrazbe, plače, najti skupna načela glede obveznosti šolskega pouka, zjednačenje zakonov, izobrazbe učiteljev, določitev školskih tipov, ki najbolj odgovarjajo modernim prosvetnim potrebam in splošnim ekonomskim interesom v naši bodočnosti. K tej enketi bodo imele priliko povedati svoje mnenje pokrajinske šolske oblasti in posamezniki, predno se iz vsega tega izcimj zakonski predlog za državno predstavnistvo.

Velike so prosvetne razlike v posameznih pokrajinah. V Srbiji je bila štiriletna šolska obveznost, v Hrvaški petletna, v Bosni 4letna, v Dalmaciji in Vojvodini 6letna. V mnogo pokrajinah sploh ne moremo govoriti o ljudskih šolah, n. pr. Črna gora, Macedonija, v Bosni med mohamedanci, kjer je vera največja ovira za šolsko naobrazbo.

Muslimani imajo svoje »mektebe« za deco do deset let. Tu se učijo na pamet edino svoje sveto pismo Koran. Druga stopnja so tkzv. »medrese«. To so osnovne šole za mladino od 10. do 14. let. V Carigradu imajo tudi »dadije«, t. i. gimnazija, in univerzo.

Deklica se mora po verskih predpisih z 12. letom zakriti in izostane iz šole. Zato je naravno, da je bilo v Bosni 94% moških in 98% ženskih nepismenih.

Enketa stoji na stališču šletne ljudskošolske obveznosti. Olajšave so dovoljene samo tam, kjer so za to dejanski razlogi, n. pr. pomanjkanje učiteljev, šol itd.

Ljudske šole so različne po svojem ustroju, ker so bile ponekod občinske, drugod deželne, državne, konfesijske in različni učni načrti. V Vojvodini so bile madjarske državne, srbske so bile alj občinske alj konfesijske. Na ljudskih šolah v Srbiji sme poučevati verouk edino učitelj, ne svečenik. Enaka ali še večja nejednakost je na učiteljskih pripravnicah: na teh so pri nas poučevali srednješkolski učitelji in učiteljstvo z izpiti za meščanske šole. Na Hrvaškem so bile pripravnice skoro isto kot spodnje gimnazije z enakimi učnimi knjigami in brez metodne in pedagoške specializacije. V Srbiji niso poznali zakonite učne snovi za učiteljska, ampak jo je poljubno določal učiteljski zbor.

Mnenje enquete je, da je treba vse šolstvo podprati in dvigniti ter zjednačiti izobrazbo ljudskošolskega učiteljstva in zblizati učne načrte, zakone in razmerje napram školskim oblastem. Za to učiteljstvo zahteva poleg strokovnega znanja pedagoško naobrazbo, zato zahteva enketa za učiteljska izobrazbo srednješkolskega učitelja, oziroma za dopolnitev učiteljstvo z izpiti za meščanske šole, spopolnjeno z dveletnimi visokoškolskimi pedagoškimi tečajji.

Strokovnega šolstva (trgovskih, obrtnih, industrijskih in meščanskih) je v novi državi prav malo. Gospodarske potrebe do sedaj pri naših poljedelskih razmerah ni bilo, ki bi nas bila silila k snovanju strokovnih šol, ki bi odgovarjale posebnim gospodarskim potrebam dotične okolice. Praktični življenjski potrebi naj bi služile meščanske šole, obenem pa bi omogočale vstop v višje srednješkolske razrede. Usposobljenost za te šole dobijo ljudskoškolski učitelji po dokončanju posebnih strokovnih dveletnih tečajji. Autodiktstvo se odpravi.

Regulacijo učiteljskih plač se smatra za najvažnejši predpogoj, če hoče država, da se zmožne osebe posvete učiteljskemu stanu. To je doseženo z novim ljudskoškolskim zakonom.

Prof. —YMOB:

Ruski boljševizem.

VI.

Produkcija, konsumcija in razdeljevanje je v državi boljševikov pod strogo kontrolo. Nadzorstvo imajo centralne oblasti in lokalni sovjeti. Pri tem se vede centralni sovjet tako, kot bi bil on gospodar v deželi, lokalne oblasti pa so vsakozd in skoro vedno drugačnega naziranja. Nameščenci centralnih oblasti nosijo ob paradih in drugačnih demonstracijah velikanske zastave z geslom: »Vsa oblast centralnemu sovjetu.« (Vsa vlaš centralnemu sovjetu), mnogoštevilne zastave lokalnih sovjetov v istem sprevedu pa imajo nasprotno geslo: »Vsa oblast krajevnim uradom.« (Vsa vlaš na mestah). Centralna vlada določa

najvišje cene za nakup in prodajo vsega normiranega blaga. Nihče pa ne more dobiti za določene cene česa drugega, kakor kvečjemu nezadostno odmerjeno količino kruha, pa tudi tega še dolgo ne, kadar bi se hotelo. Tudi država ne. Uradna maksimalna cena za pšenično moko je bila poleti 1918 5 rubljev (= 12 kron) za pud (= 16'38 kilogram); producenti pa so zahtevali najmanj desetkrat toliko. Država je vsled tega organizirala male čete gardistov, ki so imele nalog, odvzeti neposlušnim kmetom pšenico s silo in brezplačno, bogate kmete kaznovati, nekatere postreliti, del vpljenega žita prepustiti po nižjih cenah ali pa brezplačno občinskim revežem (derevenskaja bjednota), ki so naznanjali žitna skričvališča, ostanek pa dirigirali v boljševiška žitna skladišča. Te roparske čete in kazenske ekspedicije pa nikakor niso mogle znižati žitnih cen, le država je imela priliko, zaposlovati svojo rdečo armado in jo »poceni« vzdrževati. Tudi drugače se centralni vladi ni posrečilo, priskrbeti prebivalstvu živil, ki je vsled tega bilo prisiljeno, pomagati si samo, to je, začeti na lastno nevarnost trgovino z nahrbtniki (mješče čimčestvo) in vreči se na organizirano verižništvo po poklicu, ali pa ustanoviti nakupovalne zadruge. Trgovanje z nahrtniki in veriženje se vrši večinoma brez denarja. Kmet, ki svojega papirnatega denarja ne more več šteti in ki določa njegovo količino le po teži (toliko funtov petrubelskih in toliko funtov desetrubelskih not itd.), oddaja svoje produkte samo za polnovredne fabrikate, za Spirituoz ali tobak. Tako si dobavlja kmet v mestu za zelo drag denar oblačila, obutvajo, kose, žganje, cigarete, meščan pa pobere svoje zadnje premoženje, gre na deželo in si tam poišče nekoliko moka, mesa ali masla.

Ako računamo k produkcijski ceni potrebne stroške in napitnine, je stal leta 1918. pud žita, pridobljen na tak način nič manj nego 100 rubljev (to je 16'4 kg 240 kron).

Z veriženjem se peča največ rdeča garda, za časa dopustov tvorniški delavci in brezposelni. Kako dobro je veriženje organizirano, se izpозна že po tem, da veljajo pri vseh verižnikih sočasno enake cene, seveda zelo visoke. Tako je stal meseca oktobra 1918 v Petrogradu v verižni trgovini pud moka 560 rubljev; danes so narasle cene še za enkrat toliko. Največji verižniki so nameščenci komisarijatsov samih. Ako na pr. v prosti trgovini sladkorja sploh ni dobiti, se dobi pri gotovih komisarijih na cele vagona. Gospodje dajo razumeti, da je treba predložiti samo izkaze, da se rabi sladkor, riž, sibirsko maslo itd. za katerokoli večjo boljševiško delavsko organizacijo, pa se dobi toliko in toliko vagonov dotičnega blaga po fiksnem cent, sladkor na pr. po 56 rubljev pud. Komisar zahteva »samo« honorar za dober svet v znesku 200 rubljev ali več za vsak pud. Le redkokdaj se potem zgodi, da se prodano blago konfiscira in kupec ustreli — pač radi tega, ker bi sicer nihče več ne kupoval sladkorja in plačeval honorarja.

S padcem carizma so padle tudi omejujoče določbe o ustanavljanju zadrug. Danes se komaj dobi oseba v Rusiji, ki bi ne imela vsaj svojega konsumnega društva. Promet velikih zadružnih zvez je znašal leta 1918. več kot eno milijardo. Te velike zadružne organizacije so po političnem pripravljanju svojih voditeljev konstitucionalno — demokratske (»kadetske«), po večini svojih članov pa socialnorevolucionarne, to je, izrazite nasprotnice boljševikov. Razumljivo je torej, da boljševiki vse store, da bi dobili vodstvo teh zadružnih tvorb v svoje roke: dosedaj pa se jim to ni posrečilo; vsled tega se poskuša te organizacije protiboljševiško mesečnih skupnih izpodbijati z navidezno zadružnim sredstvi: vsak nameščenec, vsak delavec, ki je direktno ali indirektno v službi kakega podjetja, stojičega pod boljševiškim nadzorstvom tvornice, zavoda itd., mora biti brezpogojno član gospodarsko organizirane strokovne zveze (»profesionalni sojuz«), ki je nekaka splošna delavska in konsumna družba. Zveza potem edina posreduje, da je sploh mogoče doseči kako nameščenje v boljševiških zavodih, institucijah itd. Te delavske zadruge uživajo

posebne podpore in prednosti pri vladni: edino one dobijo v prvi vrsti živila, oblačila, zaplenjeni luksus za cene, ki so zelo nizko nastavljeni in po katerih sovjeti sami blago dobijo. Te delavske zadruge morajo na imeti v svojih pravih določilo, da je pripadnikom prostih poklicov članstvo zabranjeno in da bo zadruga kot celota in vsak posamezen član posebej podpirala programe, taktiko, delovanje in politiko boljševikov z besedo in dejanjem.

Proste zadruge, v Rusiji znane pod navadnim imenom »kooperacija« brez vsakega drugega dostavka, so torej navezane same na sebe. Znale pa so dosežati z veliko energijo in zvišano izdatno pomagati svojim članom. Sicer pa je vsak meščan član vsaj pol tucatna nakupovalnih zadrug, ki imajo vse sem in tje kaj na prodaj po dosežnih cenah. Sicer pa postane človek v sili iznadjljiv. Ker odpravlja pošta pošiljke do 16 kg (44 funtov) po nizki enotni ceni, so si ljudje kmalu domislili in pričeli naročati iz Sibirie in celo iz Amerike in Japonske rž, moko, kavo, buvalo, sladkor in druge take dobre stvari v malih toda številnih poštnih zavojih. Dokler je pošta sploh funkcionirala, dosepevali so dnevno celi vlaki zavojev, ki so se več ali manj pravilno dostavljali adresatom. Seveda je bilo treba zagotoviti si naklonjenost poštnih uradnikov od predstojnika pa dol do pisarnice — in kjer ima vsakdo svoje posebne »dohodke« (»imiejet dohod«), boljševiški poštni uradnik ne bo vendar ostal praznih rok, v tako protislovje pravi boljševizem ne zabre. Boljševizem se pa izkazuje kot teror, ljudstvo tuje manjšine, ublažen z vslužnostjo.

Živilske potrebnosti se pa ne določajo samo vsled načina njihove nabave. Nezasišeno visoke cene povzročajo tudi produkcijski stroški in skromna produkcija. Kmetu ni na tem, da bi več posejal ali pridelal kot to, kar sam konsumira; kajti stalne cene in kazenske ekspedicije niso po njegovi misli. Veleposrestva so parcelirana in poljedelski stroji porušeni. Vaški revež ne mara obdelovati odkazane-ga mu zemljišča: veliko raje je član vaškega sovjeta in zaplenjuje žito svojega bogatejšega sosedu. Enako žalostno je v industriji. Visoke dne, ki znašajo dnevno najmanj po 15 rubljev za mlade, neizvežbane delavce in pet do šestkrat toliko za izučenege, dolge počitnice — vsak delavec mora dobiti na leto štiri do šest tednov počitka s polno plačo, počitnice pa se vedno še podaljšajo — kratak 5 do 8 urni delavnik, tekem katerega se pogostejše »delovne ure zbirajo« kot pa v resnici dela, dragi produkcijski, obratni in prodajni komisarij — vse to skupaj tvori zelo malo verjetnosti, da bi se mogla industrija, ki je sedaj popolnoma obnemogla, uspešno razviti. To, kar trg še nudi, mogoče si je nabaviti samo za neverjetne cene. Tovarne so po velikem delu morale ustaviti svoje obrate, industrijski delavci pa, ki so se jim plačevale nerazumno visoke in gospodarsko nikakor ne fundirane mezde, so bili kaj kmalu brez posla in postavljeni pred izbiro, ali naj živijo od uradne podpore za brezposelne, naj se posvetijo verižništvu ali pa naj vstopijo v rdečo armado. Le neradi volijo zadnjo možnost. To pa je v zvezi z bistvom rdeče armade, o kateri bom poročal v prihodnjem odstavku.

O boljševizmu na Madžarskem.

Popis bede in pomanjkanja na Ogrskem, posebno pa v Budimpešti, doni kakor obupen klic na pomoč tisočero nedolžnih in nesrečo in obup pah-njenih ljudi.

Prešla dva meseca boljševizma na Madžarskem spremenila sta to pre-tako lepo in cvetočo deželo v peklo pomanjkanja in siromaštva, zakaj po-polnoma je oropana in opustošena.

Zakaj se ne napravi konec nasil-nemu delovanju komunistov?

Dne 21. marca je grof Karoly od-ložil vladu, nakar se je začelo za ljud-stvo strogo nadzorovanje in kontroli-ranje. Ker je manjkalo redne vojske, moglo je par tisočev boljševiško misle-čih ljudi, ki so se množili z razbojniki, osvoboditelji iz ječ, ojačiti svojo moč, polastiti se oblasti, organizirati stra-hovlado, ki se ni bala nikogar in se ob-držala, okrepila in razširila.

Tudi Žid Bela Kun je bil v prvi boljševiški noči oproščen iz ječe in brž-ko mogoče je sestavil povsem židov-sko sovjetsko vladu, ki je znala jako dobro odstraniti vsakogar, ki bi mogel postati nevaren.

Večina politikov, državnikov, viš-jih uradnikov prejšnje vlade, pisate-ľiev, višjih duhovnikov, znamenitih zdravnikov itd. je bilo aretiranih — ker niso bili komunističnih nazorov — mnogi so bili kar na kratko umorjeni, mnogi pa so poginili v zaporih in ječah.

Sovjetska vlada se je posluževala kot eksekutivnega organa teroristične garde, ki se je sestavila pod osebnim poveljstvom Tibora Samuelya, krvo-ločnega in grozovitega Žida iz propa-lic in osvoboditeljskih čet. Nadalje se je vlada posluževala brezvestnih in lakomnih špijonov, na katerih denun-ciacije so gardne patrulje vozile po-noči svoje žrtve z avtomobili in ječe in na morišča. Podivljani gardisti mučili so na različne načine svoje žrtve: za-vezali so jim oči in tik preko elav teh nesrečnežev tako dolgo streljali, dok-ler niso ti sami po blazni prosili, da

se napravi konec njih trpljenju. Rea-nica je tudi, da so na smrt obsojeni pred usmrtništvo odrezali ušesa in iz-tikali oči; tudi so na obsojence več dni zaporedoma streljali s praznimi patronami in jih šele čez 3—4 dni za-res postrelili.

Da imenujem eno ime, bodi popi-san sledeči slučaj: V noči 22. aprila je aretirala teroristična garda bivšega državnega tajnika v trgu ministrstvu Aleksandra pl. Hollána, splošno pri-ljubljenega, spoštovanega moža, ki se je izogibal vsakega političnega delo-vanja, niti ni imel najmanjšega greha na svoji vesti, in njegovega očeta 76letnega Aleksandra pl. Hollána, ter jih odpeljala, ne da bi jima pustila po-sloviti se od žene in otrok. Dospevši na verižni most, so oba gospoda šlekli, nakar je bil mlajši gospod Hollán s kolom pobit in nato starejši vkljub temu, da je prosil na kolenih, naj ga nikar ne umore tako živalsko. Oba mri-liča so nato skupaj zvezali in vrgli v Donavo. Rodbine imenovanih so ostale več tednov brez poročil o svojih dra-gih, pa tudi trupel jim niso izročili, ko jih je voda naplavila pri Csepelu, am-pak so jih tam enostavno zagrebli.

Na podoben barbarski način sta bila umorjena tudi bivša drž. poslanca Ludvig Navay in njegov oče — in mnoge druge ugledne osebnosti — zakaj enake grozovitosti so tam žall-bog na dnevnem redu.

Umevno je, da si ljudstvo tu pa tam poskuša pomagati. Veliko skrb polagajo komunisti na to, da ljudje ni-majo orožja in dobro plačujejo svoje špijone, ki v zvezi s Samuelyjevo gar-do dobro skrbijo, da ne pride do večjih nemirov in da se s kroglo in vešali kr-avavo zatire že vsak najmanjši poskus v prvih začetkih.

Kljub temu, da se dela velika agi-tacija z besedo, tiskom in velikimi svotami, je vrlo majhno procentno število prebivalca s srcem pri komunistih. Meščanstvo in žentstvo je sploh proti njemu in tudi proletarijat je po večini protiven. Celo v rdeči gardi je več protivnikov kakor pripadnikov, a tero-rizem je tako velik, organizacija nad-zorovanja in poizvedovanja tako spretna, da se ne more nikdo ganiiti.

Za pridobitev sredstev, da se omogoči dragocena agitacija v tu-inozemstvu, da obogate poveljniki in vodje, katerih vsak ima danes svoje milijone že na varnem, in da zamore visoko poplačati svoje zveste, se vla-da sovjeta ne plaši pred nikakimi sredstvi.

Banko so prazne. Imetja bank bo-disi zlato, srebro ali papir, so konfi-scirana. Safes so bile otvorene, njih vsebina oropana. Vrednostni papirji avstro - ogrske banke so na Ogrskem sedaj že skoro popolnoma izginiti lah-ko se misli, kje se nahajajo), namesto njih pa izdaja vlada sovjeta svoj lastni papir — beli denar — ki nima nikake-ga kritja in je faktično brez veljave. Trgovine so prazne. Če se na zgodi, da je kaka reč naprodaj, plane vse ljudstvo nanjo in jo plačuje po never-jetnih cenah, da bi se iznebilo — be-lega denarja.

Tudi privatniki so morali, ko se jim je žugalo s smrtno kaznijo oddati danes to, jutri ono in tako polniti nik-dar sita grla vlade sovjeta. Kovinasti novci, okras, obleka, perilo, različne razkošne reči, zbirke mark itd. so bile ljudem na ta način siloma odvzete. To se je godilo seveda vse po zakoniti poti, a koliko so takovane patrulje tero-ristične garde siloma pobrale oziroma pokradle, to je drugo vprašanje.

Budimpešta, a tudi druga ogrska mesta trpe danes lakoto in pravem po-menu besede. Stvari, ako se dobe, so nepoplačljiva, tako na pr. se plačuje 1 kg mesa s 150 do 200 K, eno jajce z 8 do 10 K.

Vlada sovjeta je ljudstvo v svojih objavah, agitacijskih razglasih zelo ve-liko obljubila, prerokovala vse lepo in dobro, ali dala mu je manj kakor nič, kajti deželo je spravila popolnoma ob vse, ljudstvo na pahnila v bedo in silo, v smrt in žalost.

Stotisoči v obupu pričakujejo po-moči! Pomoči pa je možna samo od znanj, od znotraj ne more priti.

Jugoslov. abiturijentom-tehnikom!

Praga, češka tehnika, 16./6. 19. Za abituriente je najvažnejše vprašanje odločitev bodočega poklica. Klub jugoslovanskih tehnikov v Pragi in ju-goslovansko montan. društvo »Sloga« v Pribramu se smatrata dolžna podati na-šim abiturijentom kratek vpogled v živ-ljenje visokošolca - tehnika.

Češka, praška tehnika ima sledeče oddelke: stavenjen (10 semestrov), arhi-tekturni (10 semestrov), strojni (8 se-mestrov), elektrostrojni (8 semestrov), kemični (8 semestrov) in agrokemični (8 semestrov).

Poleg tega opozarjamo naše abitu-rijente na visoko mont. šolo v Pribra-mu (10 semestrov). Naša država, boga-ta na rudah bo rabila gotovo mnogo do-maćih rudarskih inženirjev, ki bodo ime-li lepo bodočnost. Zato priporočamo našemu dijaštvu najtopleje češko mont. visoko šolo v Pribramu, ki je v praktičnem, kakor tudi teoretičnem po-gledu res vzorna.

Nepremožne dijake navadno straši draginja v velikem mestu. V svrhu glav-nih informacij navajamo: dijaška soba stane 80 do 100 kron mesečno, mesečna hrana v jugoslovanski menzi (obed in večerja) 120 K. K temu pridelo še ja-

datki za šolske potrebščine, šolnina 50 kron semestralno, katero pač mora vsak tuje plačati. Posamezne šolske takse so razven kemijskega oddelka (100 K na leto) neznatne. Upanje je, da se materi-jelne razmere v kratkem izboljšajo.

Natančnejše podatke dajejo: Klub jugoslovanskih tehnikov v Pragi II., Češka tehnika, Karlov trg. Jugoslovansko montan. društvo »Sloga« v Pribramu.

Grebencik m. p., tajnik jugoslov. mont. društva »Sloga«, Slavik m. p., tajnik kluba jugoslov. tehnikov.

Politične vesti.

Zbor zaupnikov JDS v Celju. Da se zopet pogledijo stiki med pristaši Jugoslovanske demokratske stranke v celjskem okrožju ter da se po temeljit medsebojnem dogovoru doseže po-globitev in smotnost našega dela, sklicujemo na nedeljo 27. julija t. l. ob pol 9. uri dopoldne v veliko dvorano Narodnega doma v Celju zbor zaupni-kov Jugoslovanske demokratske stran-ke celjskega okrožja s sledečim dnev-nim redom: 1. Poročilo o političnem položaju (poslanec dr. Vekoslav Kuko-vec); 2. naše naloge na polju izpopol-nitve strankine organizacije v celjskem okrožju (urednik V. Spindler); 3. orga-nizacija kmetijstva v okviru stranke JDS (poroč. dr. E. Kalan); 4. naše na-loge na narodnogospodarskem polju, nujnost intenzivne soudeležbe pri delu v kmetijskih organizacijah (podružni-cah itd.); boj za agrarno reformo itd. (poroč. kmet. nadzornik Fr. Gorican); 5. naše naloge na polju ljudsko-izobra-ževalnega dela (poroč. dr. Aug. Reis-man); 6. trgovsko-obrtna zbornica za Slov. Stajersko; važnost povzdige naše obrti in trgovine (poroč. zadružni taj-nik Janko Lešničar); 7. slučajnosti. Za slučaj, da pridete že v soboto zvečer ali pa bi želeli v nedeljo čez noč pre-nočiti v Celju, nam to blagovolite ja-viti, da oskrbimo prenočišče.

— Ponesrečena stavka. Kljub splošni stavki, ki so jo proglasili soci-jalni demokrati, se vrši železniški pro-met na vsej orti. Vzdržujejo ga naši vr-li slovenski železničarji, združeni v »Zvezi jugoslovanskih železničarjev«. Ves teror, ki so ga večraj izvajali so-cijalni demokratski agitatorji, ni mno-go zalegal. Včerajšnji gorenjski opol-danski vlak so sicer stavkujoči na go-renjskem kolodvoru ustavili in odpeli lokomotivo, vendar pa se je energični intervenciji posrečilo, da je kmalu na to bil železniški promet zopet vzpo-stavljen. Največja zasluga, da se vzdr-žuje promet zlasti na stajerskih progah pripada uradnikom, ki z največjo pož-rtvovalnostjo opravljajo ne samo urad-niške posle, marveč tudi službo najnu-jnih železniških delavcev, premikačev in nalagalev premoga. Govori se, da so incident z gorenjskim vlakom povzo-čile razne merodajne osebe socijalno-demokratske stranke, ki so se pojavile na gorenjskem kolodvoru in naščuvale stavkujoče, da so ustavili vlak. Koliko to odgovarja resnici, bo brez dvoma dokazala preiskava, ker je pač izklju-čeno, da bi se radi tega nasilstva ne pričelo kazensko postopanje. Izvedeli smo, da vlada tudi med delavskimi slo-ji velika nevolja in ogorčenje proti vpri-zoriteljem nesmiselne stavke, to tembolj, ker je notorično znano, da je bila stavka v Franciji, in kakor zadnje vesti zatrjujejo, tudi v Italiji od-povedana. Stavka se torej vrši samo na Nemškem in v Nemški Avstriji. Vse zavedno delavstvo se sedaj vprašuje, da-li je častno za jugoslovanske delav-ce, da se edini bore sedaj ob boku z Nemci, ter s tem podpirajo samo nem-ske težnje. V spritno tega razpoloženja se ni čuditi, da se je stavka pri nas na celi orti ponesrečila. Ves teror, kate-rega so izvajali vpriporitelji štrajka, ni zalegal toliko, da bi demonstracija napravila na zunaj vtis splošne stav-ke. Vendar pa so se temu teroru udali nekateri obrtniki in trgovci, ki so da-nes dopoldne zaprli svoje lokale, ker se jim je grozilo, da jim bodo razbili šipe. Nam se zdi, da ta bojazen ni bila upravičena, tem manj, ker smo se pre-pričali, da imajo stavkujoči za sabo le malo zaslonbe, kar je pokazal današ-nji demonstracijski obhod stavkujočega delavstva po mestu. Našli smo 475 četverstopov, kar daje okroglo 1900 oseb. Ako prištejemo k tem še ženske in otroke, dobimo ne baš ogromno šte-vilo 2000 ljudi. Pri tem je treba uvaževati, da so se tega obhoda udeležili tu-di socijalno demokratski delavci iz Trbovelj, Hrastnika, Zagorja in od drugod. Na Ljubljano torej odpade ne-ravno imponentna množica stavkujočih. Čisto objektivno sodeč lahko rečemo, da se je prvi nastop, s katerim je hotela naša socijalna demokracija pokazati pred vsem svetom svojo velikansko moč, končala z nemalim fiasco-m.

— Železničarji v Italiji najbrže ne štrajkajo. Sobotni »Corriere della Se-ra« (19. julija) poroča, da je nastala v sindikatu laških železničarjev kriza, ker se je osrednji eksekutivni odbor iz-rekel proti štrajku. Železničarji v Mila-nu so izdali manifest, v katerem injav-

ljajo, da pomeni železničarski štrajk v tem času zastajanje dovoza prepotreb-nih živil. V Rimu, Reggio Calabria in drugodi so se železničarji po večini iz-rekli proti štrajku. Tako v Italiji naj-brže ni velikkobsežnega železničarske-ga štrajka.

Laška vlada je bila ukazala, da so morali vsi postajni predstojniki pozva-ti pred se vse železničarske osebe, ki je moralo podpisati izjavo, da se ne udeležijo štrajka 20. in 21. t. m. Kdor bi se udeležil, je odpuščen iz službe. Vla-da je tudi poskrbela za slučaj štrajka na kaki progi za kolikor mogoče reden obrat. — Tako se je splošni štrajk 20. in 21. t. m. krhal na vseh koncih in krajih najbrže v vseh državah, kjer se je vpriporil.

— Boji med rdečo in belo gardo na Ogrskem. Dočim je v Budimpešti po zadnjem ponesrečenem poskusu protiboljševikov zopet na krmlu Bela Kun s svojimi rdečimi gardami in vlada v mestu mir, širi se po deželi protiboljševiška agitacija bele garde, ki pridobiva vsled splošne nezadovolj-nosti med ljudstvom vedno več tal. Kajti kmet ve, da nima pričakovati od boljševikov dobrot, dasiravno mu ti obljubljajo najudobnejše življenje. V prekonavskih okrajih se upira ljud-stvo boljševizmu s pasivnim odporom. Ne priznava budimpeštanske vlade in odklanja papirnat denar, ki ga vlada tiska dan za dnem po cele milijone. In če si poskušajo rdeče čete pridobiti avtoriteto z orožjem, se tudi kmet na enak način brani. Med Donavo in Tiso pa so boji med kmeti in rdečo gardo na dnevnem redu, kar povzroča vladi nemalo skrbi. Tem protiboljševiškim-četam primanjkuje sicer vsled pomanjkanja prave organizacije oro-žja in municije, zato so priš-ljene posluževati se vsakovrstnega oro-žja kakor vil, kos, sekir itd.; pone-kod pa so si uplenili od rdečih gard-istov puške, strojnice in celo topove, ki jih znajo potem pod vodstvom častni-kov o pravem času uporabljati. Bolj-ševiki se pri zatiranju te rdeče garde ne strajajo nikakih sredstev. Posebno slavo v krutosti si je pridobil boljševi-ški vodja Szamuely s svojimi »Ljeni-novimi sinovi«, ki pomorijo ali pobe-sijo vse od kraja, kjer se prikažejo in naletijo na kak odpor. Toda kljub vsem grozovitostim naraščajo bele garde vsak dan in ponekod se bijejo, kakor se poroča, cele bitke, da oble-žijo stotine mrtvih in ranjenih.

Agrarna reforma. LDU. Velika Ki k i n d a, 19. julija. V Apat - Falvi so ubili Romuni v bližini demarkacij-ske črte nad 300 ljudi. Mnogo teh trup-el je pokopanih na pokopališču, osta-la pa kar na polju. Selo Apat - Falva je izropano.

— Les Croates et les Slovenes ont été les amis de l'Entente pendant la Guerre. (Hrvatje in Slovenci so bili med vojno prijatelji entente.) Profesor bogoslovja Fr. Barac v Zagrebu je zbral iz arhivov bivše avstro - ogrske armade dokumentarčni dokazni ma-terijal, iz katerega je razvidno, kako zelo se je avstro - ogrsko armadno vodstvo že od početka vojne zavedalo, da od Jugoslovancov nima pričakovati podpore in da mora vedno paziti na jugoslovanske elemente, ki so pri-pravljeni »pour exciter, inquiéter, et décourager la population« (da pobu-njajo, vzpemirajo in spravljajo ob po-gum prebivalstvo). Dokumenti obse-gajo poročila, ukaze, brzojavke, navo-dila vojaškega poveljnika v Zagrebu, generala Potioreka, poveljnika 5. ar-made, poveljnika v Karlovcu, povelj-nika badenskih čet, vojaškega guber-natorja v Srbiji, obrambnega ministr-stva, poveljnika v Dalmaciji, poveljni-kov raznih polkov, graškega poveljni-štva zlasti glede prodiranja »Korošče-vih idej« v vojsko itd. Dokumentov je 49, poleg teh na še cela vrsta nadalj-njih poročil. V francoskem jeziku pi-sana brošura obsega 128 strani brez komentarjev ter je izšla v Parizu kot pripomoček za konferenco.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. SEJA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

LDU. Beograd, 19. julija. Današnja sejo narodnega predstavništva od-pretja predsednik dr. Pavlovič ob 16.45.

Poslanec Jovanović vpraša mini-stra za prosveto glede gimnazija v Prokuplju, ki ji preti nevarnost da se zapre. Topliško okrožje je trpelo za vojne največ. Narod stoji gospodarsko zelo slabo in mu skoro ni mogoče skr-beti za najnujnejše potrebe. Minister za prosveto dr. Davidović odgovarja, da so mu znane slabe razmere topliške-ga okraja. Zahteval je že pomoči in tu-di sam je pomagal, kolikor je mogel. Gimnazije pa žal ne more proglasiti za državno. Pomagal bo, kolikor bo mo-goče, ker ni mogoče pozabiti 25.000 žr-tev topliškega okraja.

Poslanec dr. Šimrak (Jugoslovans-ka zajednica) vpraša ministra za pro-met o sremskih seljakih, ki na noben način ne morejo dobiti od železnice va-gonov, da izpeljejo svoje pridelke lan-skega leta. Minister za promet Vulović odgovarja, da bo napravil vse, da do-be tudi mali posestniki vagona za svojo potrebo ter je izjavil, da je v dogovoru z ministrskim svetom odredil, da se za-gotovi pravica v spremstvu orožništva,

Po raznih drugih vprašanjih in odgovorih se preide na dnevni red. Prvo točko dnevnega reda tvori pre-tres izprememb in dopolnitev zakon-skega načrta o poroti in sicer v pe-drobnostih. Poročevalec dr. Poščić čita člen za členom in omeni, da se je odes-kavil tudi s predlogi in zahtevami dr. Nježiča in Marjanoviča in da je sklenil, da se sprejme redakcija ministra za pravosodje. Glavni cilj je, da se pod-vržejo narodnim sodiščem oni zločinci, ki so služili za vojne sovražnike Sr-bije. Zato priporoča, da se sprejme predlog ministra za pravosodje.

V debato posežeta poslanec Marja-nović (demokratska zajednica) in mi-nister za pravosodje dr. Trifković, ki pravi, da se v načelu strinja s tem za-konom in je prepričan, da bo ščitil jav-no moralo in da bodo kaznovani zloči-ni, ki so bili izvršeni zoper državo in narod.

Preide se na drugo točko dnevnega reda, na čitanje zakonskega predlo-ga o izpremembah in dopolnitvah, za-kona o moratoriju. Poročevalec čita na-to člen za členom, ki se po vrsti sprej-majo. Podpredsednik dr. Ribar odredi kratek odmor.

Seja se nadaljuje ob 18.40 in se preide takoj na poimensko glasovanje. Od 144 navzočih poslancev glasuje 142 poslancev za, dva pa proti.

S tem je dnevni red izčrpan. Pod-predsednik zaključuje sejo ob 19.15 in določa drugo na 4. avgusta ob štirinaj-stih z dnevnim redom 1. razdelitev v sekcije, 2. pretres zakonskega načrta o davku na vojne dobičke.

Ministrska kriza.

LDU. Beograd, 19. julija. Danes se je pojavila ministrska kriza. Mini-stra dr. Korošec in Gostinčar sta od-stopila.

LDU. Beograd, 19. julija. Kakor poročajo, ni iskati vzroka demisiji mi-nistrov dr. Korošca in Jos. Gostinčar-ja v zunanji politiki, temveč v stali-šču vlade z ozirom na napovedano socialistično stavko. O demisiji se bo razpravljalo jutri na seji ministrskega sveta. Politični krogi upajo, da se bo kriza povoljno rešila.

Agrarna reforma.

LDU. Beograd, 18. julija. Danes ob osemnajstih je sprejel regent Aleksan-der veliko deputacijo seljakov iz vi-rovitiške županije, ki so prišli pod vodstvom velikega župana Šaja v Beograd. Veliki župan Šaj je izrazil v imenu deputacije hojazen, ki vlada med seljaki radi zavlačevanja agrarne reforme. Regent Aleksander je dejal seljakom, Srbom in Hrvatom, da je dal svojo kraljevsko besedo, da se agrarna reforma pravično reši. Njega-va beseda velja in se na tem ne more nič izpremeniti.

Neodrešena domovina.

ZADNJA SEJA TRŽAŠKEGA OBČIN-SKEGA SVETA.

LDU. Trst, 18. julija. V včerajšnji tretji in zadnji seji mestnega sveta je prečital župan pismo generala Petitti-ja, ki se zahvaljuje mestnemu svetu, da ga je imenoval za častnega meščana. Priobčil je oporočne določbe Gvida Zanettija, ki je kot italijanski pristo-vojec padel na bojišču in zapustil vse svoje imetje 470.000 kron tržaški ob-čini za ustanovitev patriotične usta-nove. Priobčil je tudi oporoko pok-Adele udove Udovichi, ki je zapu-stila 100.000 kron za ustanovitev šole društva »Legia Nazionale«. Nato je po-vezal besedo svetnik Brocchi, ki je po-dal pregled o dosedanjem delovanju mestnega sveta. Povedal je, da je šlo težavno. Brez denarja, brez uradov, brez programa, tako so morali delati poprej. Urade jim je uničil prejšnji ce-sarski komisar, ki jim je namesto imetja 24 milijonov pustil 56 milijonov dolga. Kdo jim je vzal program, ni po-vedal. »Naša naloga bi mogla biti ta, da redno upravljamo občino«, je rekel Brocchi. Nadaljeval je, da so morali pripraviati tla za bodočo upravo. Bili bi zapustili svoje mesto, da jih ni vlada pozvala, naj vendar ostanejo. In tako so ostali, toda v vsem so bili navezani le na vlado: Če je bilo treba denarja, so morali teči k vladi, da je bilo treba drugih sredstev, vlada jim jih je vedno radovaljino dala. In sedaj so mirni: za-puščajo upravo in se zatekajo zopet k vladi, ki naj sedaj prevzame mestno upravo. Gotovo je, da bo vlada uprav-ljala mesto v njihovem duhu. Prosi župana, naj izrazi hvaležnost mestnega sveta vojaškemu gubernatorju in voj-vodi d'Aosta. Prosi mestni svet, naj iz-razi hvaležnost županu, ki je vedno modro vodil njihovo delo. Končno pre-dlaga, naj se pokliče vsak mestni sve-tovalec po imenu in naj se vpraša, če hoče še nadalje ostati na pozorniosti mestnega sveta. Vsi so rekli: Ne! Zu-pan se zahvaljuje mestnemu svetu. Svojo zahvalo konča s klikom: »Zivela Italija!« Ara Camilo predlaga, naj se pošlje pozdrav Reki, Asesor Gabrielli se zahvaljuje v imenu občinskih uslu-žbenec županu in svetovalcem in iz-raža up, da jih bo še videl na teh stoli-čah. S tem je bila seja končana.

K nečloveškemu ravnanju z mladenci iz goriških Brd se nam poroča: V nedeljo 16. marca tekočega leta so bili v gostinji pri Likarju: Josip Bajt, Josip Klanjšček, Fran Jakin, Fran Terčič, Albin Komjc in Alojzij Gravnar. Okoli četrte ure popoldne so se vračali in prepevali. Pri občinskem uradu, kjer je laški komando, jih je ustavil laški vojak, jim preproval peti sloven. pesmi, jim je odvzel legitimacije in rekel, da se morajo drugi dan zglasiti na komandji. Zvečer so omenjeni mladenci po cestji zopet prepevali slovenske pesmi. Srečala jih je neka gospodična iz Gorice v družbi dveh gospodov, jih ustavila, prepovedala peti slovensko, rekoč, sedaj smo Lah in smete peti samo laško. Ker so se čutili razžaljene, so ugovarjali, storili pa niso nikomur nič žalega. Med tem pride laška patrulja. Ko jo gospodična zagleda, začne klicati na pomoč, češ, da so jo napadli. Patrulja je fante zapisala, gospodično pa spremila do mesta. Drugi dan so sli fante na komando. Tam so jih uklenili, naložili na voz in odpeljali v Kormin. Tam so bili zaprti en mesec. Hrano so dobivali po dva skupaj eno konervo ali pa malo riža, kosček kruha in en liter vode na dan za vse. Doma so pa ta čas začeli delati prošnjo za nje. Iz Kormina so jih odgnali v kraj Cavalico blizu Vidma. Ko so jih gnali po videmskih ulicah, so ljudje sprasovali, kam jih ženejo in kaj so storili. Vojski so povedali, da so ti fante raztrgali trikoloro in da so uporniki. Ljudje so planili po njih, jih začeli bitti in pljuvati nanje. V Cavalici so bili zaprti cele tri tedne v pozemeljskih celicah, kjer so ležali na cementu. Nekje večer je prišel k njim duhovnik, odpeljal jih v cerkev, jih blagoslovil, zapisal njih rojstne podatke s pripombo, da ako umrejo, da bo vedel, kam sporočiti. Ko so jih gnali po dvorišču, pristopi k njim nekaj višji častnik in jih nekaj tolaži. Nato so jim postavili na roke neke gumijevе obročke ter jim puščali kri. Fran Terčič je tako oslabil, da so ga morali poslati v bolnico, kjer je še sedaj. Ko so prišli ostali nekoliko k moči, so jih začeli goniti po dvorišču in morali so tekati toliko časa, dokler se ni jeden izmed njih, t. j. Alojzij Gravnar, onemogel zgrudil na tla. Za čas teka so jih pretepali s bičem kot živino. Gravnarja so pretepali še, ko je ležal nezavesten na tleh, potem so jih spravili zopet v celice. Okoli 10. preth. meseca so jih odgnali iz Cavalice v Italijo, kam tega pa ne vemo, ker nimoma nobene sporočila od njih.

Izvoz iz Trsta ustavljen. LDU. Trst, 15. julija. Uradni list »Osservatore« objavlja odlok civilnega komisarja za Trst in okolice, ki pravi: Da se prepreči morebitna in se že zgodilva nespornost glede izvoza in namembe blaga, za katero je zakonito dovoljen izvoz v inozemstvo v zameno, se obveščajo vsi zainteresirani, da je omenjeni izvoz trenutno ustavljen. Tozadovna, od gubernijske oblasti izdana dovoljenja, ostanejo vedno veljavna.

Zavezniki.

Stavka na Francoskem odpovedana. LDU. Versailles, 19. julija. (Dun. KU.) Po razgovoru z ministrskim predsednikom Clemenceaum je upravní svet splošne delavske zveze včeraj sklenil, odločiti splošno stavko, ki je bila nameravana 21. t. m.

LDU. Saint Germain, 19. julija. (D. KU.) Clemenceaujeva vlada je včeraj v zbornici dobila nezaupnico radi gospodarske politike. Po daljši precej živahni debati, je bil z 227 glasovi proti 213 glasovom sprejet nastopni dnevni red poslanca Augagneurja: »Zbornica ugotavlja, da so se od januarja 1919 cene v Belgiji znižale za polovico. Na Angleškem pa od premirja za eno četrtino, da so pa v istem času na Francoskem neprestano rastle. Zbornica ocenjuje gospodarsko politiko vlade po njenih učinkih in preha na dnevni red.« »Matin« poroča zvečer, da bo glasovanje v zbornici imelo za posledico samo demisijsko ministra za prehrano Boreta in njegovega podtajnika. V vladnih krogih so mnjenja, da zadostuje odstop Boreta. — Kako pomemben se zdi poraz vlade pri gospodarski debati zbornice socialističnim poslancem, sledi iz sklepa, da so odpovedali stavko.

Mirovna konferenca.

Avstrijska pogodba.

LDU. St. Germain, 19. julija. (D. KU.) Listi poročajo, da se je včeraj bavih vrhovni svet z nemško - avstrijsko mirovno pogodbo. Kakor poroča »Matin«, so se izvršila zadnja dela, tako da bodo lahko izročili pogodbo prihodnji terek. »Petit Journal« poroča, da so bile zadnje težkoče glede vprašanja južne železnice. Položaj je sedaj tak, da sta konferenca in vrhovni svet naklonjena naziranj, da bi se železnica izročila v posest Italijanom.

Vzhodnja Galicija Poljakom.

LDU. St. Germain, 19. julija. (D. KU.) »Matin« poroča, da je glavni tajnik mirovne konference poslal ukrajinski delegaciji pismo v katerem naznanja, da je sklenila konferenca, da prisodi vso vzhodno Galicijo Poljski. Listi komentirajo ta sklep, da bo velj.

te odločbe mejila Poljska na Romunijo, vsled česar bo ustvarjen jez, proti boljševizmu od Vzhodnega do Črnega morja, kar bo mnogo pripomoglo do vzdrževanja reda in miru na vzhodu.

Proslava miru na Češkem.

LDU. Praha, 19. julija. (ČTU.) Češki narod slavi danes konec vojne in sklep miru. Predsedstvo ministrskega sveta je sklicalo v muzejskem Panteonu slavnostno zborovanje. Udeležili so se ga poleg predsednika dr. Masaryka, državni, poslanci, društva, vojaške oblasti, diplomati in zastopniki časopisja. Slavnost se je otvorila s petjem narodnih himen in slavnostnega koral, nakar je govoril ministrski predsednik Tusar. Govoril je nadalje finančni minister dr. Hogaček in za njim predsednik narodne skupščine Tomašek, ki je rekel med drugim: Samo nekaj dni potem, ko so milijoni slavili zmago na Francoskem in v istem trenutku, ko prekipeva veselja metropola na Temsi, se tudi naša republika pridružuje slavnosti, da pršeno pozdravlja zaželeni mir. Nas narod pozdravlja pravzaprav več, kakor drugi narodi, naš narod pozdravlja obenem z mirom tudi državno samostojnost in svobodo.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

Sokolski zlet v Iglavi.

LDU. Dunaj, 19. julija. (ČTU.) Ob 7. zjutraj je odšlo z dunajskega zahodnega kolodvora sedemdeset Sokolov dunajske župe v sokolskem kroju v Iglavo. Kolodvorski poveljnik je zahteval od njih legitimacije, da so upravičeni nositi tuje uniforme, nakar jim je službujoči častnik zavezal, da morajo čepice sneti, sokolski znak in pero, in to kljub temu, da so Sokoli protestirali, da so oblasti priznale društvo z redno potrdjenimi statuti. Isto se je ponovilo, ko so Sokoli bili že v vagonu. Izlet je bil po predpisih prijavljen pri policijskem ravnatelstvu.

Italija.

SAMOSTOJNA REŠKA DRŽAVA.

LDU. Trst, 18. julija. Glasom »Gazzette di Venezia« piše ena izmed tistih službenih vladnih agencij: »Po informacijah iz zanesljivih virov reštev reškega vprašanja, ki jo predlagajo zavezne in pridružene vlade, obstoji v tem, da se iz Reke in okolice ustanovi popolnoma samostojna in neodvisna država v mednarodnih, vojaških, zakonodajnih, finančnih in administrativnih vprašanjih. Pristanišče bi bilo svobodno. Če se ta predlog sprejme, bi bila Italija pripravljena, da da Jugoslaviji nekatere koncesije v Dalmaciji. O razsežnosti reške države, o nje stiku z italijansko politično mejo in o razsežnosti italijanskih popustitev v Dalmaciji se sedaj vrše pogajanja.«

Trdovratni Italijani.

LDU. Rim, 19. julija. (Dun. KU.) Agenzia Stefani poroča: General Grazioli Reke ne bo zapustil.

Sokolska župa Ljubljana. Na I. 4. redna seja župnega predsedstva se je vršila v petek, ob 20. uri v zvezi s sobi sokolske zveze v Narodnem domu. Dnevni red jako važen. Zdravo! — Tajnik.

Sokol II. priredi v nedeljo, 3. avgusta svojo javno telovadbo. Vsa bratska društva se že naprej na to opozarjajo in prosijo, da se ozirajo na ta dan, ki naj bo namenjen edino le Sokolu II. Zdravo!

Sokol v Spodnji Šiški naznanja svojim članom in članicam, da plačajo članarino za drugo polovico t. l. načelnic ali načelniki; komur pa je prikladnejše, naj odda članarino v trgovini brata Simončiča na Celovski cesti, kjer dobi pobotnico.

Sokol v St. Vidu nad Ljubljano si je izbral za svoj letošnji praznik 10. avgust. Naj bi bil ta dan posvečen poglavitni sokolske misli v šentvidski okolici! — Društvo se kljub neugodnim krajevnim razmeram lepo razvija, zlasti ženski telovadni odsek, ustanovljen v maju kaže v vseh smereh svoj življensko silo. Obračamo se na bratska društva, da posvetijo ta dan našim stremljenjem in se vdeležijo slavnosti v najobilnejšem številu. Bratska društva iz Ljubljane, ne zamudite odgovoriti do 25. t. m. na razposlane okrožnice! Na zdar! Odbor.

Sokolu Litija-Smartno sta darovala gospoda Josip Kunster iz Ljubljane in Andrej Turk iz Litije vsak po sto kron, za kar se jima odbor imenovanega društva srčno zahvaljuje z željo, da bi našla mnogo posnemovalcev.

Srbski maturanti v Ljubljani.

V soboto popoldne so prispeli v Ljubljano iz Zagreba srbski maturanti in dijaki, da si ogledajo naše slovenske kraje in poučijo z razmerami, ki vladajo pri nas. Sprejem je bil nadvse prišrčen. Na tisoče občinstva je pričakovalo srbske goste na kolodvoru in ko je došel z zelenjem in zastavicami okrašen vlak v postajo, zaorilo je iz tisočih grl pozdrav našim srbskim

bratom. Godba je zaigrala himno »Naprej zastave slave«, nakar so srbski dijaki izstopili iz vlaka ter se razdelili tako, kakor jim je pripravljali odbor nakazal stanovanja. Nato so dijaki s svojo zastavo odkorakali pred kolodvor, burno pozdravljeni od mnogobrojnega občinstva, zlasti dijaštva, nakar jih je v imenu mestne občine ljubljanske pozdravil g. podžupan dr. Triller, povdarjaloč, da zamore Slovenija nuditi le malo svojim srbskim bratom, to pa zato, ker je velik in najlepši del naše domovine zaseden po Italijanih, kar pa jim more Slovenija nuditi, to nudi z radostnim srcem in mesto Ljubljana je ponosno na to, da zamore sprejeti v svoji sredi brate Srbe, sinove onih, ki so pripomogli k naši osvoboditvi. Za g. podžupanom je pozdravil srbske diake predsednik »Društva slovenskih profesorjev« g. dr. Valentin Korun, za njim na v imenu slovenskega dijaštva g. Branko Goslar. V toplih besedah sta se za sprejem zahvalila g. profesor Jovan Kangrga in dijak g. Jovanović. Navdušeno je spremljala množica izvajanja posameznih govornikov. Po tem sprejemu se je razvil sprevod, ki je šel po Dunajski cesti do nošte, na čelu vojaška godba, svirajoč slovenske koračnice. Povsod na celi poti je ljubljansko občinstvo živahno pozdravljalo srbske brate ter jih obsulo s cvetjem. Po hišah so se vile v pozdrav mladim gostom zastave in povsod se je z navdušenjem želelo, da bi se brate Srbi kar najbolje počutili v naši sredi ter odnesli v svojo domovino kar najboljši vtis o Sloveniji, ki se zavdajo, da so ravno Srbi oni faktor, ki je izvršil naše zedinjenje.

V nedeljo dopoldne so si oledali srbski dijaki in dijakine v spremstvu svojih profesorjev in profesorice mesto, posebno na spomenike, tako Vodnikovega, Prešernovega in Trubarjevega, kjer so imeli razni predavatelji predavanja o pomenu teh naših pesnikov in kulturnoscev za našo izobrazbo in prosvetno. Končno so si ogledali še Narodni muzej in umetniško razstavo v Jakopičevem paviljonu.

V nedeljo popoldne ob pol 14. so se dragi nam gostje zbrali v veliki dvorani hotela Union, kjer so jim dame v narodnih nošah postregle s kavo, pecivom in malinovcem. V imenu damskega odbora za sprejem dijakov pozdravila je goste ga. dr. Brejčeva in v imenu slov. ženstva in sloenske slov. ženskega društva pa gdč. Cilka Krekova. V pesniško vznemelenem govoru je nagovorila izletnike gdč. Ilesičeva. Ko je omenjale junake, ki so pustili življenje na bojišču, zaoril je po dvorani gromki »Slava«. Govorila sta še predsednik dež. vlade dr. Brejc in inž. Bog. Remec, ki je ravno prišel iz Beograda prinesel pozdrave podpredsednika Narodnega Predstavnštva, dr. Korošca. Zahvalila sta se za pozdrave in prisrčen sprejem profesorica ga. Boškovičeva in maturant Jovanović.

Iz Uniona so nato odšli dijaki v spremstvu domačih kolegov in drugega občinstva v posameznih skupinah skozi Tivoli mimo hotela Bellevue v Šiško in od tam ob železniški progi v St. Vid. Srbski gostje so med potom občudovali našo okolico. Rekli so, da ima slovenska zemlja mnogo sličnosti s srbsko. To so videli takoj na poti iz Karlovca, ko so prispeli v Metliko. Zato da se jim je Slovenija posebno omilila. Vsi so hvalili, kako so Slovenci izletnike povsod gostoljubno sprejemali in pogostili. — V St. Vidu je pričakovalo dijake domače prebivalstvo in jih sprejelo po slovensko prišrčno in gostoljubno. V zavodu so se delila okrepčila: malinovec, kruh in mrzel prigrizek. Dijaki so si ogledali zavod in vrt. V gledališki dvorani jih je pozdravil zavodov voditelj, odgovoril je prof. Kangrga. Nato so se zbrali domači dijaki in zabavali goste z lepimi slovenskimi narodnimi pesmami. Vmes so zapeli srbski dijaki nekatero svojo popevko. Na vrtu pa se je mladina — srbska in slovenska — kaj kmalu uvrstila v kolo in se žarečih obrazov med smehom in petjem vrtela v narodnem plesu. Le prehitro so reditelji opominjali na povratek v mesto. Na potu v mesto pričeli so zopet prišrčni pomenki: tako je pri nas v Sloveniji, pa tako je pri nas v Srbiji. Srečujoč mlade junake 26. pešpolka iz zelene Šumadije, pozdravljali so jih dijaki in dijakine kot stare dobre znance. Drug drugega so bili veseli. Videl sem brhkega vojnika, kako je ginjen pripovedoval da po sedmih letih prvič zopet vidi Srbinje. Danes še mora nositi puško, da brani milo domovino. »Ali kaj to, če je potreba, še sedem let!« In v povdarek svojega mnjenja je stisnil puško. »A, šta čuvate ovde?« ga vpraša Srbinja. »Slovenec, koji neće da rade« bil je vojinov odgovor, nanašajoč se na štrajkujoče.

Oklic.

Odprl srce, odprl roke, otiral bratovske solze, strotam olajšaj gorle.

S temi besedami se obrača podpisani odbor do vseh, ki so dobre volje. Grozni požar v Zagradcu dne 8. julija je uničil 85 poslopij, pohištvo in obleko, stroje in orodje, krmo in živila, drva in stello, več goved in prašičev, mnogim tudi denar. Do 200 ljudi je brez strehe. Večina nimajo kaj dati v usta, niti kaj obleči. Kakor brez uma tavajo okrog in strme v edini preostanek: črno grobljo in kup pepela.

Oklic.

Odprl srce, odprl roke, otiral bratovske solze, strotam olajšaj gorle.

S temi besedami se obrača podpisani odbor do vseh, ki so dobre volje. Grozni požar v Zagradcu dne 8. julija je uničil 85 poslopij, pohištvo in obleko, stroje in orodje, krmo in živila, drva in stello, več goved in prašičev, mnogim tudi denar. Do 200 ljudi je brez strehe. Večina nimajo kaj dati v usta, niti kaj obleči. Kakor brez uma tavajo okrog in strme v edini preostanek: črno grobljo in kup pepela.

Premožni ljudje so postali v hipu največji reveži — berači. Nemogoče je podati natančno sliko strašne bede.

A le - ta postaja vsak dan večja. Polagoma se dramijo iz obupne omote in bi radi delali, da si iz razvalin postavijo zopet dom. In sedaj se šele prav zavedajo, kako siromaki so. Nima deske, da bi pokrili vsaj prostorček za posteljo. Pa kje dobiti posteljo, saj niti malo slame nima. Tudi žeblija nima, da bi jo pribil. Kje pa je kladivo, kleščé? Treba jesti. Kaj naj dene v lonec? Tudi lonca ni, niti žlice... Kamor pogleda — nič, kamor poseže — vse prazno in golo. Le črne stene s praznimi okni zijajo v te, kakor veličanska mrtvaška glava. Kdor vse to vidi in ima človeško srce v prsih, ne more ostati trd.

Pesnik pravi:

Za vse je svet dovolj bogat, in srečni vsi bi bili, ko kruh deli bi z bratom brat s prav srčnimi čutili.

In kje treba iskati več srčnih čutil? Saj so že stari Slovani imeli svolega Padegosta. In kdor je prečital goreno sliko nesreče in bede, mu ni treba še posebnega trkanja.

Da se olajša posredovanje med srečnimi in nesrečnimi, in da se milodare pravično razdeli, se je sestavil pomožni odbor, ki prejema darove v ta namen. Rabi se vsega. Dvakrat da, kdor hitro da. Prosimo iskreno. Na vaše darove pa bo gledal Bog in tudi sv. Florijan.

Pomožni odbor
za zaraške pomočnike v Žalni,
dne 16. julija 1919.

Pr. 54 A.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Dnevne vesti.

Petrov dan v Ljubljani. Po dosedaj zaključenih računih in nabiralnih polah se je zbralo za invalide na Petrov dan v Ljubljani okoli 29.000 kron. Štiri nabiralne pole še kurzirajo, ker darovalcem slučajno ni bilo doma. Opozorjamo, da ni nihče prisiljen darovati, a da je dolžnost vsakogar nabirajočega daro, vključno sprejeti in — če nima srca ali volje, žrtvovati za bedne naše vojne žrtve — jih vključno odkloniti. Osornosti odbor ne bo trpel ter bo dotičnike javno stigmatiziral. Priznati treba, da se je ljubljansko občinstvo izkazalo iznova vobče jako radodarno. Vidov dan v Ljubljani dne 28. junija je prinesel invalidom okoli 22.000 K. Petrov pa okoli 29.000 K, skupaj torej 51.000 K. Ta vsota pa gotovo naraste preko 60.000 K. Slava požrtvovalnim nabiralcam in nabiralcem ter plemenitim darovalcem!

Afera Tršar - Seljškar. Svoječasno smo poročali, da sta bila aretirana vrhniški župan Tršar in občinski tajnik Seljškar. Aretirali so ju, ker se je pojavil upravičen sum, da sta si prisvojila vojaško blagajno v iznosu okrog poldruga milijona kron, ki sta jo zaplenila ob času prevrata. Na sled so prišli stvaritaki: Oficirju, kateremu sta blagajno zaplenila, sta izročila pismeno potrdilo, katero je dotičnik potem izročil likvidacijskemu odboru na Dunaju. To potrdilo je dotični odbor poslal v Ljubljano, kjer niso ničesar vedeli o zaplenjeni blagajni. Najbolj kompromitovan je Seljškar. Seljškar je naša javnost že znan. Bil je svoečasno revizor pri »Gospodarski zvezi«, kjer je imel razne nečedne afe, zaradi katerih je bil baže tudi obsojen. Kasneje se je izselil v Ameriko, od koder pa se je vrnil in nato opravljal posle občinskega tajnika na rezovci. Postojni in sedaj na Vrhniki. V zadnjem času je dobil službo pri Mestni hranilnici v Novem mestu. Te službe pa ni nastopil, kjer so v zadnjem trenutku dobili v Novem mestu o njem neugodne informacije. Pri njem so našli hranilno knjigo, glasečo se na približno na 150.000 kron. Hranilna knjiga pa se ne glasi na njegovo ime, marveč na ime vana Popita na Drenovem griču, ki pa izjavlja, da ta denar ni njegov in da ga tudi nikdar ni naložil. Seljškar, ki je oženjen, je imel ljubavno razmerje z neko Šusteršičevo, kateri je daroval več tisočakov — govori se, okrog 40.000 kron. Prišla ga je obiskat in se je izdajala za njegovo sorodnico. Aretirali so tudi njo. Za Tršarjev in Seljškarjev zločin je vedel tudi neki Stuler. Svojo molččnost si je baje dal odkupiti s težkimi tisočaki. Ko so se oblastveni organi zglasili na njegovem stanovanju, so jim domači rekli, da Stulerja ni doma. Detektivji so fingirali veržnike in rekli, da so prišli k njemu radi večje zelo dobičkanosne kupčije, ki so hoteli z njim skleniti, da pa se vračajo ob 5. popoldne v Ljubljano, da sklenejo to kupčijo z drugimi; edino ako pride Stuler pred 5. uro na kolodvor, je mogoče, da se še dogovore glede one kupčije. Stuler je šel na te li-manice in prišel na kolodvor, kjer so ga varnostni organi takoj aretirali in prepeljali v Ljubljano. Bivši župan Tršar ima baše spravljene še velike množine demobilizacijskega blaga. V njegovem stanovanju se baje nahajalo mnogo krasnih slik, o katerih se ne ve, od kod jih

je dobil. Seljškar je v zadnjem času baže nakupil okrog 60 vagonov pšenice in jo razprodal raznim občinam. Tršar-Seljškarjeva afera je povzročila, da so prišli na sled še drugim neurednostim, ki so se zgodile po prevratu na Vrhniki. Ni izključeno, da pridejo v kratkem na dan še razne druge umazane ofere.

Vseučiliška komisija ima svojo XVI. redno sejo v sredo, dne 23. t. m. ob 17. uri v deželnem dvorcu.

Lah premikajo svoje čete. Ene odhajajo z demarkacijske črte, druge prihajajo. Danes je meja zaprta.

Italijani so se predvčerajšnjim umaknili s Travnovega Vrha pri Rovtahu, vsled česar je nastala med našim ljudstvom ob demarkacijski črti govornica, da se nameravajo Italijani na vsi črti umakniti, kar pa seveda ne odgovarja dejstvu. V aplani pri cerkvi še vedno stoje italijanske straže.

Promoviral je na češkem vseučilišču v Pragi dne 15. junija gosp. Simon Jado dič iz Gornje Poljskave doktorjem vsega zdravilstva. — Čestitamo!

Kazni pozivnikov. Minister za vojno in mornarico je odredil, da se onim obvezancem drugega in tretjega poziva, ki so sedaj demobilizirani in ki so bili v vojni od vojnih sodišč obsojeni, odloži kazen do konca demobilizacije. — LDU.

Dolžnostni eksemplari. Ministrski svet je sklenil, da imajo poslati vse tiskarne v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev od vseh tiskanih stvari v roku desetih dni pristojni policijski oblasti po tri izvoze za narodno knjižnico kot osrednjo ustanovo vse kraljevine, nadalje po en izvod vseučilišču v Zagrebu in po en izvod licejski knjižnici v Ljubljani. Od vsakega periodičnega časopisa se ima poslati po en izvod ministrstvu za notranja dela. Izvozi za narodno biblioteko imajo biti tiskani na boljšem papirju. Za narodno knjižnico se morajo oddati tudi vse prepovedane tiskovine. — LDU.

Častniki prostov, strelcev. Komanda IV. armijske oblasti je s Dj. br. 639 z dne 29. junija 1919 določila: Častniki prostovoljnih strelcev, kakor tudi črnovojniški častniki, se zamorejo smatrati častnikom samo za dobo vojske, dokler so v častniški službi. Pri prostovoljnih strelcih dobljene šarže so veljale samo za službo v tej formaciji. Z istopom ali odpustom iz te formacije preneha tudi častniški značaj. Po tej naredbi se zamorejo smatrati častnikom samo oni, ki so bili častniki bivše avstro - ogrske stoječe vojske ali domobranstva in to v tistem činu, katerega so imeli v stoječi vojski (domobranstvu) ako so zaprosili za sprejem za skupno vojsko kraljevstva SHS. Osebe, ki so izvršile enoletno vojaško šolo ali kakšen častniški kurz, zadržijo svojo podčastniško šaržo, ki so jo imeli neposredno pred imenovanjem za častnika prostovoljnih strelcev. Osebe, katere nimajo nobenih vojaških šol, izgube vse šarže (častniške in podčastniške) ko so jih imeli pri prostovoljnih strelcih. To v vednost tistim, ki so pošiljali prošnje za sprejem v skupno vojsko.

Shod poštnih nastavljenecv. Predsedstvo »Zveze poštnih organizacij v Ljubljani« vabi člane vseh poštnih kategorij na shod, kateri se vrši v torek dne 22. julija 1919 ob 20. uri v mali dvorani »Narodnega doma«. — Dnevni red: 1. Poročilo naše delegacije iz skupščine v Beogradu. 2. Slučajnosti. Vsi poštarji in postarice na shod! — Predsedstvo ZPO.

Mestni občini mariborski je dovoljeno v svrhu nakupovanja živih razpolaganje s kreditom do zneska 3.000.000 kron pri ljubljanski kreditni banki, oziroma pri njeni podružnici v Mariburo.

Iz lepih, starih časov. Konzument in producent sta si stala glede cen, posebno ob času dragine, vedno v nasprotju. Prvemu so bile cene previsoke in jih res ni mogel zmagovati, drugi pa ni mogel svojih izdelkov nikdar dovolj drago prodati in vedno je morala oblast stopiti v akcijo, kar je, če se je energično postopalo, vsaj deloma imelo uspeh. Za kurjavo n. pr. so dobili okoliški posestniki gozdov, posebno graščaki, svoj čas od deželne gosposke naročilo, koliko drv, da mora vsak pripeljati v Ljubljano. Tudi cene so bile natančno določene (Seženj klavnih bukovih drv je veljal takrat 4 evancgarce, vejevje (Prügelholz) pa 2 evancgarci). V mestu so bili v to določeni uradni organi, ki so gledali, da se drva res po predpisanih cenah prodajala in pa, da je bila mera pravična. Kdor je bil zasačen, glede mere ali cene pri nepravilnosti, so se mu drva kratkoma zaplenila, spravila in ob gotovem času razdelila potrebnim zastojni. Plačala se mu niso, pač pa je bil poleg tega še strogo kaznovan. Enako je bilo pri kruhu. Pecivo, ki se ni tehtalo pri sprotni prodaji, n. pr. zemlje, štrčke i. dr. je imelo predpisane cene in težo. Zato se je pogosto vršila uradna kontrola, če odgovarja predpisani teži in to brez ovdah strank, marveč po lastni inicijativi. Če je bil pek zasačen, da ima pecivo pod predpisano težo, je bil naznanjen in brez izjeme kaznovan. In kako? Na javnem prostoru so bili nekaki koši, v katere so dajali nepokorne

peke in jih potem v vođe »tunkali« — enkrat, dvakrat, ali večkrat, po zasluženju pač. »Tunkanje« pa so se tudi privadili in zato je morala nastopiti občutljivejša kazen. Kdor je bil zaslužen (kontrola se je vršila ponoči po pekarjih) da je imela samo ena žemlja manjšo težo, so mu zaplenili celo peko in vse zaplenjeno pečivo drugi dan razdelili siromakom. Tudi pri drugih potrebščinah se je strogo postopalo. In to je pomagalo. No, ko bi se zopet povrnili v nekdanje »zlate čase«, bi bilo »tunkanje« in siromaki bi res imeli prave zlate čase!

Islet srbskih gostov na Bled. Dne 22. t. m. odhod na Bled s glavnega kolodvorja ob 6.15 in vlak prišle na Jesenice ob 8.15. Odhod s Jesenic ob 8.31, prihod na Bled ob 8.47. Odhod s Bleda ob 14.14, prihod na Jesenice ob 14.37, odhod s Jesenic ob 14.58, prihod v Kranj ob 15.49, postanek 20.6, odhod 19.15, povratek v Ljubljano ob 20.5.

Želje Korošcev. Iz Spodnjega Rožarja oziroma na novo demarkacijsko črto, na podlagi katere tvorita ves Rožar, Apaš in gorovje južno od Vrbskega jezera in Celovca do dravskega kolena pri Mohlihu eno celoto v političnem in gospodarskem oziru, je nujno potrebno, da vlada vse potrebno takoj ukrene za promet v tem ozemlju in s Podjuno. Avtomobilna zveza na eni strani iz Borovlj v Rožek in ob Vrbskem jezeru v Gdabšanju in čez Humperek v Rož, na drugi strani iz Borovlj čez Apaše na vzhodno stran je nujno potrebna, ako naj ne zastane vse gospodarsko življenje v tem ozemlju. Tudi gradnja ceste iz Vetrinja v Zrelec je neodložljiva. Ako se vse to ne zgodi takoj, ni izključeno, da bo to za slovensko stvar usodopolno!

Potovanje v Nižjo Avstrijo. Nižje avstrijska dežela vlada je objavila navedbo, da mora vsak, ki ni pristojen v Nižji Avstriji, in ki nima tam rednega bivališča, prositi pri politični oblasti za dovoljenje, da sme tja potovati, ako misli tam ostati več kakor tri dni. Dovoljenje za potovanje izdaja za Dunaj in Dunajsko Novo mesto pristojno politično ravnanstvo, za druge kraje pa pristojno okrajno glavarstvo. Kršitev te navedbe se kaznuje s globo 5000 K, ali s zaporom do 6 tednov. — LDU.

Dopisovanje z vojnimi vjetniki v Italiji. »Slovenski Rdeči križ« javlja: Ker prihajajo od svojih vojnih vjetnikov v Italiji še vedno pisma za vjetnike, opozarjamo, da je točasno dovoljenje le pošiljanje dopisnic. Nadalje naj se držijo svojci vjetnikov v Italiji naslednjega: dopisnica naj se piše s črnilom in razločno; — kratko; — na dopisnice naj se ne prilepljajo znamke, ker so poštnine proste; — piše naj se tedensko in sicer ena dopisnica; — dopisnice naj se pošiljajo na »Slovenski Rdeči križ«, Ljubljana 3; ali pa prinese v urad: Poljanska cesta št. 4, II. nadstropje, vrata 39. Društvo »Slovenski Rdeči križ« je saložilo za dopisovanje z vjetniki v Italiji dopisnice z odgovorom in se dobi v pisarni Poljanska cesta 4 (Alojzijeve) II. nadstropje, po 10 v kos. Da ne bo zaprek pri pošiljanju pošlje v vjetništvo, naj se svojci natančno drže zgorajšnjih navodil.

Pritožba invalidov. Ob razsulu Avstrije se je nahajalo na oddelku za bolne na ledicah v bolnici Rud, križa v Rog. Slatini okoli 100 bolnikov, po večini Slovencev. Vseled slabih prehranjenih razmer se nas je pustilo domov s navodilom, da počakamo doma, dokler ne odredi vlada ali kak drug urad, kam naj odpošlje bolnice naša zdravniška priročila in kje se imamo prijaviti k nadpregledu. Izšla je podobna odredba, toda le za druge slučaje. O kakem zdravniškem priročilu iz naše bolnice niti sledu. Radi novega izvida sem bil poslan v garnizijsko bolnico. Po povrnitvi preiskavi, ker, kakor se je izrazil zdravnik, za temeljito ni časa, ker predolgo traja, sem bil odpuščen s negativnim izidom. Sedaj pa se kliče letnik za letnikom k orožni vajti. Naj bi soproj sačemo križev pot, kakršnega smo imeli v Avstriji, kjer je že do polovice otekel bolnik doživljal poleg surovosti še tudi to, da je odredil vojaški zdravnik, naj se mu pri pododdelku napravi ovitki s gotovo raztopino. Ali naj bo soproj nebroj še itak težko ugroženih eksistenc postavljenih na kocko samo zato, ker se od razpusta edine bolnice te vrste pod res strokovnim vodstvom v Sloveniji ni nihče brigal za to, da bi prišla naša zdravniška priročila na pravo mesto? Ali bi se ne hotel kdo merodajnih gospodov spomniti ter naše izvide privleči iz njih soprojane po-zabljenosti na svetlo?

Vojaškotakotna obvezanost. Za predpis zakona vojaške takse volja za leto 1919 to-le: Rojstni letniki 1892 do 1896, za katere se leta 1915—1918 valed vojnih razmer niso vršili redni nabori, marveč le črnovoja pregledovanja, so s sedanjim pregledovanjem leta 1917, odtodno 1918, sadostili svoji naborni dolžnosti in so s 1. januarjem 1919 stopili iz naborne vojaškotakotne dolžnosti. Vojaškotakotni, ki so med vojno služili aktivno vsaj šest mesecev, so leta 1918 sadostili naborno dolžnost.

vojaške takse, onim pa, ki so služili manj kot šest mesecev, se predpiše cela zakonita taksa. Popolnoma so oproščeni plačila vojaške takse: vsi, ki so med vojno dejansko služili in pa državni, deželni in občinski namestniki in namestniki javnih dobrodelnih zavodov (okrajnih bolniških blagajen, zavarovalnih zavodov, bolnišnic itd.), ki so bili med vojno iz službenih ozirov oproščeni vojaške službe. V ostalem veljajo določila takšnega zakona. V lastnem interesu naj se vsi ti vojaškotakotni obvezanci rojstnih letnikov 1892 do 1896 zanesljivo zgledo do 1. avgusta t. l. pri mestnem magistratu, ker bi se jim sicer naložila denarna globa od 50 do 1000 K, v slučaju neizpolnitosti se kazen izpremeni v zaporno kazen. Vse podrobnejše je razvidno iz tozadevnega lepaka, ki je nabit na občinski deski.

Zakaj se to trpi? Pišejo nam: Po Dragatuški fari se klaji nek spiritist, že več kot mesec dni. Tudi viniška fara ga dobro pozna in kakor smo izvedeli, je bil parkrat tudi na hrvaški strani. Kaj dela orožništvo ne vemo, vemo samo to, da je javna tajnost, da so ga bili dragatuški orožniki baže v Nerajci prišli, a ga zopet izpustili. Ta klaviriz pravi ljudem, da se je naučil svoje umetnosti pri nekem gospodu. Od vsake osebe, ki ji prerokuje bodočnost s pomočjo »duhov«, zahteva 5 K. Da drvi naše ljudstvo kot neumno k njemu, se samo ob sebi razume. Ljudem pravi, da ne sme biti nikdar pijan in da silno veliko moli, posebno za vse one duhove, ki jih pozove na željo oseb, ki so si dale proročevati. Neki kmet iz dragatuške fare mu je podaril kar 100 K, ker mu je vse po njegovi volji prerokoval. Neka ženska je pa silno potrla in joka, ker bo baže živela samo še 10 let in ne bo dočkala nove maše, ki jo bo služil njen sin, ki je šel v prvi gimnaziji. Veliko skrbi pa dela ta spiritist vdomam padlih vojakov, ker jim zatrjuje, da še žive njih mošče, a one revice so se pa omožile že drugi ljudje, posebno ženske, so prišle že skoro ob pamet. »Spiritist« si baže zasluži vsak dan do 500 kron. Zakaj oblast mirno trpi to početje? Strogo bi bila tu zelo na mestu.

V gradu Ponoviče pri Litiji za jutri napovedana dražba premičnin se ne bo vršila.

Za pogorelec v Zagradcu. Za pogorelec vasi Zagradec občina Slivnica se dovoli 50.000 K kot podpora za prvo silo. Prehranjevalni urad izvede samostojno podporno akcijo.

Trgovska šola v Novem mestu. S prihodnjim šolskim letom 1919/20 se želi ustanoviti v Novem mestu dvorazredna trgovska šola z enoletnim pripravljalnim tečajem. Tozadevno posvetovanje se je vršilo 9. julija v mestni dvorani ob navzočnosti več merodajnih gospodov. Šola bi bila odprta dečkom in deklicam. Danes nujno prosimo vse starše in jerože takšnih šolagodnih otrok, naj blagovolijo v lastnem interesu takoj naznaniti »Gremiju trgovcev v Novem mestu«, če želijo poslati svojega otroka, že tekoče leto na to šolo v Novo mesto, to pa zaradi tega, da se takoj ugotovi število učencev in učenk za prvi začetek, da se predloži vladi SHS z učenim načrtom in proračunom tudi število šolarjev. Več se jih priglasijo, prej nas bo vlada ušlašila in manjša bo šolnina. V trgovski prvi letnik se bodo sprejemali le tisti, ki dokažejo, da so dopolnili 14. leto svoje starosti, ali da ga bodo še v teku solarnega leta dopolnili in da so zadostili svoji ljudskošolski obveznosti. Za sprejem v I. razred trgovske šole morajo tudi uspešno prestopiti izpit iz: slovenskega jezika, nemškega jezika, računstva, geometrije, prirodopisa, zemljepisa in prirodoslovja. Pri izkušnji se zahteva toliko znanja, kolikor si ga pridobe učenci v pripravljalnem razredu. Za učence, ki so vsaj z zadostnim uspehom dokončali 4. razred kakšne srednje šole ali popolno meščansko šolo, kakor tudi učence pripravljalnega razreda, odpa-de ta izkušnja. V pripravljalni tečaj se sprejmejo učenci brez vsake skušnje, ki so dovršili 15. leto ali ga pa bodo splošni še tekom tistega leta.

Razmere v Borovljah. Puškarska obrt je vled vojnih dogodkov nekaj časa trpela. Po prizadevanju vladnega svetnika g. Župnika je ves obrat zopet v najboljšem tiru. Tudi odjemalcev se oglašja iz cele Jugoslavije toliko, da je komaj mogoče vsa naročila pravočasno izvršiti. Istotako se tudi v tovarnah za žico in šreblje vrši obrat popolnoma normalno, odkar je g. okrajni glavar izposloval potrebne količine premoga. Ker je tudi živil v izobilju, je ljudstvo z novo upravo povsem zadovoljno, kar je sličajno pokazala slavnost dne 18. t. m., katere so se hres isajane udeležili vsi sloji našega trga.

Osrednji urad državnih montastisnih obratov v Ljubljani. Stari trg št. 11A nasnanja, da ima telefonsko številko 843.

Iskrene pozdrave pošiljajo vsem slovenskim dekletom in fantom iz osvobodene Koroške: Sinzbovoda Lebar Anton iz Bleda, podčastnik Tori Ivan in njegov brat Anton iz St. Janja na Dolnem, čes. Prezaj Ladovik in Ljubljana, telegrafski učestnik Rola

Peter iz Ljubljane, orožniški podč. Ožaniš Ivan iz Kuželja v imenu cele II. stotnije.

Glede na odpiranje zatvornice v Gruberjevem prekopu se je po sedanjih nallivih in povodnjah na Barju razširila vest, da je bila zatvornica pri prekopu prekasno odprta in to da je povzročilo ali vsaj povečalo nesrečo. Predsedništvo deželne vlade je uvedlo strogo preiskavo kojih uspeh izhaja iz sledečega poročila: »Z odpiranjem zatvornice v Gruberjevem prekopu se je pričelo že 24. junija, ko je bilo stanje vode v Ljubljani še normalno (139 m vodomera na Ljubljani pri odsepu Gruberjevega prekopa). Ker je voda valed močnega deževja narasčala, se je tudi z dviganjem zatvornice nadaljevalo in sicer tako, da je bil spodnji rob zatvornice vedno nad vodno gladino. Dne 25. junija se je odprla tudi zatvornica v Ljubljani in sicer še predno je doseglja ono višino, katere je za dviganje zatvornice v Ljubljani merodajna ozpredpisana. Dasi je voda do večera tega dne padla za 75 cm (na 120 m vodomera), se je dne 26. junija zatvornica v Ljubljani popolnoma odprla. V noči od 26. na 27. junija pa je voda pri popolnoma odprtih zatvornicah v Gruberjevem prekopu in Ljubljani naglo narasla za 80 cm (— /40 m vodomera). Pritožba, da je bila zatvornica v Gruberjevem prekopu prepozno odprta, je torej povsem neutemeljena. V ilustraciji kako se razširjajo take neresnične trditve o odpiranju zatvornic naj služi sledeči dogodek: Dne 26. junija ob 8. uri zvečer je prišel neki posestnik iz Barja k slugi stavbnega vodstva za osuševanje barja na stanovanje ter ga razburjeno vpraša, zakaj da se zatvornica v Ljubljani ne odpre. Sluga mu odgovori, da je zatvornica vendar odprta, čemur je omenjeni posestnik ugovarjal, da to ni res. Da ga prepriča na licu mesta ga je sluga peljal do jezua na Prulah in mu pokazal odprte zatvornice, nakar je dotični posestnik dejal: »Oprostite, jaz tega nisem videl, meni se je reklo, da je zatvornica zaprta!« Kar se tiče padavine se morajo kritični dnevi od 25.—27. junija 1919 po aventičnih podatkih hidrografičnega gradbenega ravnanstva označiti kot katastrofalne. Če pa je dne 27. junija 1919 vodomera na Vrhniki pri 102 m/m padavini kazal za 22 cm manjšo vodno stanje kakor dne 13. februarja 1915 (najvišja voda Ljubljane zadnjega desetletja) pri 71 m/m padavine, je to le dokaz, da odtok vode iz Ljubljane nikakor ni bil po zatvornicah oviran. Da ni bila zatvornica v Gruberjevem prekopu pravočasno odprta, bi bila škoda na barju veliko večja obeege nogo je dejansko bila. Dasi je bila padavina ogromna in je bilo po opazovanjih hidrografičnega oddelka gradbenega ravnanstva vodno stanje Save dne 27. junija 1919 najvišje, kar se jih je opazovalo v zadnjih 18 letih, ni dosegla Ljubljana valed pravočasnega odpiranja zatvornice in sedanje večje odvajalne zmoglosti Gruberjevega prekopa niti one višine, pri kateri se je prej provizorično jez v Gruberjevem prekopu začel šele odpirati.

Trje roparski umor. Iz Maribora nam poročajo: V mestu in okolici se se širijo vznemirljive vesti o skoro vsakodanjih ropih in umorih kar na javni cesti od Maribora proti Pesnici. Ker se je v enem slučaju umorjena in oropana žrtev našla na javnosti nepristopnem kraju in domišljija ljudskih govoric za vsakim skritim grmom stika po nezasedenih žrtvah, se je sicer tudi trezno misleče javnosti polastila bojazen na izprehodih po bližnji okolici. Ta bojazen se je zdel tem bolj opravičena, ker se še sedaj večer za večerom sliši streljanje po bližnji okolici, ne da bi se katere pristojna oblast resno pobrigala, da se z odvzetim orožjem vendar enkrat napravi radikalna remedura. Preiskava razburjenih vesti je dognala, da gre samo za tri dejanske slučaje, ki so se res izvršili od Latersperga do Spilja in sicer v času od 15. maja do 13. junija. Nekaj drugega pa je, kar je pri teh dogodkih res vznemirljivo, namreč, da je v vseh treh slučajih storilec doslej še nepoznan in to vključno vestnemu zasledovanju. Edino, kar se je doslej dalo ugotoviti, je opravičen sum, da je v vseh treh ali vsaj v dveh slučajih storilec vojak-begunec, ki si nadev v raznih krajih razna imena. Posebno je zagoneten roparski umor na Latersperku. Ker se o tem umoru toliko govori, sem si tni ogledal kraj, kjer se je umor izvršil. Strelja za kantino D. opekarno so našli okrvavljene mrtvice. Preiskava je dognala, da je umorjeni bilo 24 let stari Alojzij Jerman, rudar iz Ploske pri Trbovljah. Njegova obleka je bila mešanica civilne in vojaške obleke. Na prsih je imel športno čepico prestreleno; drugi strel je imel skozi sence v glavo. Od tega strele se je našla blizu glave izstreljena patrona. Pri umorjenem se je našel vojni listek z dne 9. maja. Medling-Abtšendorfer in pa potrdilo graške policije z dne 10. maja, s katere je razvidno, da je bil Jerman radi neopravičenega vpotovanja v Gradec, kaznovan s globo 10 K. Roparje se domneva, da je

v St. Kungoti dan pred umorom poplaval, pri čemer se je izdal, da ima 8000 kron gotovine pri sebi. Ker se je o tem govorilo naokrog, se je našel vojak-begunec, ki se je Jermanu ponudil za spremstvo po cesti preko Latersperga do Maribora. Tu pred opekarno pa ga je javabil iz ceste v hrib morda s izgovorom, da vodi do bližnjica. Dospela na vrh sta odpočila, med tem je morilec sklenil in izvršil svoj zločinski načrt. Ker se sumi, da je ta storilec izvršil tudi ona dva druga ropa in umora pri St. Ilju in Spiljah, bo najbrže razpisana nagrada za prvo izsleditev doslej neznanega zločinca. Tri tedne potem dogodku pri Latersperku se je na cesti blizu St. Ilja izvršil drugi enak zločin, katerega žrtev je bil 24 let stari železniški delavec Alojz Farazin iz St. Ilja. Storilec je na kolearski oddal 3 dobro zadete strele iz samokresa. Nato je svojo žrtev oropal 600 K gotovine, v papirju zaviti klobuk in kolo. Tudi o tem storilu vodi doslej edini sled v St. Kungoti. Teden pozneje se je izvršil 3. roparski umor za Spiljem za demarkacijsko črto, blizu Vizjakovega mlina. Tudi tu je bila žrtev mlad človek, posestnika sin, Franc Ulc iz Gersdorfa. Ta je dobil 5 streliv iz puške, morilec ga je oropal za 4000 K. Na sumu so trije vojaški ubežniki, toda najbrže nosi vsa tri imena enojista oseba, in na vesti tudi če ne vse tri, vsaj zadnja dva zločina.

Obvestilo. Svojim cenjenim odjemalcem na debelo in drobno vlijudno naznanjam, da ostane trgovina od 20. julija do 20. avgusta 1919 zaradi nakupa novega blaga in počitnic trgovskega osebja zaprta. — Vaso Petričič, nasled. I. Samec.

Umrla je v Ljubljani ga. Marija Gašperlin, soproga sluga mestnega magistrata; v Opatiji pa ga. Matilda Ilersič rej. Polše, soproga višjega poštnega oskrbnika. N. v. m. p.

Pozor! Kdor bi kupil od koga belo plateno vezeno (Richelieu) - obleko, se prosi, da naznanj proti nagradi 100 kron upravnistvu »Slov. Narod«. — (Obleka je bila ukradena.)

Vremensko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji strelak št. 736 mm

Julij	Čas opazovanja.	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
19.	2. pop. 9. zv.	734.9 735.1	26.2 20.2	sl. jg. sl. jg.	več. jas.
20.	7. zj.	735.5	16.0	brezvet.	.
21.	2. pop. 9. zv.	735.3 735.4	26.4 21.3	sl. jg. brazvet.	.
22.	7. zj.	735.1	16.5	.	več. oblat

Padavina v 24 urah 0.0 mm
— Srednja včerašnja temperatura 21.7°, normalna 19.9°. — Vremenska napoved za jutri: Deležno južno vreme.

Socijalistični shod pred Mestnim domom.

Danes dopoldne se je vršil na prostoru pred Mestnim domom shod socijalnih demokratov, katerega je otvoril sodrug inženir Stebl. Kot govorniki so nastopili sodrug Golouh, Kopač in neka srbska komunistinja. Vsi govorniki so naglašali pomen dvadnevne stavke socijalnih demokratov po celi Evropi ter odklanjali intervencijo Antante v Rusijo in na Ogrskem. Po shodu se je vršil obhod po mestu, pri čemur vladi pa je izročila deputacija v roke predsednika zahteve delavcev. Po daljšem čakanju se je spreved podal na trg pred hotelom »Slon«, kjer je s balkona naznanil sodrug Kopač odgovor vlade. Deputacija je zahtevala: 1. Da naj se vojaštvo naše države ne vmešava v razvoj dogodkov na Ogrskem in v Rusiji. 2. Da naj se takoj izpuste iz zaporov oni sodrug, ki so bili zaradi svojih političnih dejanj aretirani in 3. da naj se takoj zavezajo, delavstvu, da se bodo smeli zakonito ustanavljati v posameznih tovarnah in podjetjih delavski sveti. Vlada je na te zahteve odgovorila, da jih bo po možnosti upoštevala ter sporočila vladi v Beogradu. Za sodrugom Kopačem je govoril še sodrug Golouh, nakar se je sproved podal pred glavni in državni kolodvor, kjer se je razšel.

Kultura.

Raspisa nagrad na pisatelje. »Narodna založba« v Ljubljani raspisuje dve nagradi za spise za mladino do desetega leta. Nagradi znašata 1000 in 400 K. Spisi naj obsegajo do 5 tiskovnih pol male osmerke. Spisom, ki obsegajo manj kot 4 tiskovne pole, se nagrada ne prisna. Sprejmejo se samo originalni, še nenatanijeni spisi, ki naj se vpošlijeto označeni s geslom in s priloženim pisateljevim imenom v zaprti kuverti. Poslati je spise do 31. avgusta t. l. na »Narodno založbo« r. s. o. s. v Ljubljani, Knažlova ulica št. 5. Na posneje dole spise se sadruga ne more ozirati. Dne 15. septembra se razglašajo »Slovenskem Narod« kateri spisi so bili nagrajeni. Tiskovni honorar, ki se izplača, ko knjiga izide, bo snalal za pisatelja dela 250 K, za proso pa 200 K od pole.

Ogled slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani prirede pod vodstvom režiserja Bratine naslednja gostovanja 23. t. m. v Kranju, 27. v Trzinu, 28. na

Bledu, 29. na Jesenicah in sicer s Strindbergovim »Upnikom« in Cehovim »Medvedom«.

Pedagoško društvo v Velikovicu. Da brani svoje pravice in si izvojuje popolno enakopravnost z državnimi uradniki v materijelnem oziru ter organizira kulturno delo zlasti z ozirom na plebsit, se je zbralo slovensko učiteljsko društvo v jugoslovanskem delu Koroške dne 13. t. m. v Gorejni vasi in ustanovilo za sodne okraje Železna Kaplja, Dobrla vas in Velikovec »Pedagoško društvo v Velikovicu«.

Lord Rayleigh. V začetku julija je preminul sloveči angleški fizik Rayleigh 77 let star. Njegova dela segajo skoro v vse panoge fizike in celo kemije. Njegovo slavo pa tvori najdba novega plina v ozračju: argon. Odkril ga je s sodelovanjem sira Williama Ramsaya, opazivši, da je dušik, pridobljen iz zraka, malce gostejši milo dušika, ki se dobiva na druge kemične načine. Ovzdušje vsebuje okoli 0.79% te prvine. To je bilo izhodišče novim raziskavam. Ramsay, Morris in Travers so odkrili v kratkem tri druge redke pline v atmosferi, neon, kripton, ksenon. Lord Rayleigh je takisto napravil zanimive študije o elektriki, magnetizmu, lasničavosti, teoriji sprjemljivosti in toku tekočin. Akustiko je obogatil s klasično knjigo o zvoku. Do 1884. je bil profesor fizike v Cambridgeu, nato so ga pozvali v Royal Institution, kjer je predaval do 1905. To leto je dobil Nobelovo nagrado za odkritje argona, čez 5 let je bil izvoljen v znanstveno francosko Akademijo kot tujski pridruženec. Lord Rayleigh je bil svak Balfoura, znanega ministra v Veliki Britaniji. Zapuščala sina: Robert John Strutt je profesor fizike v Kensingtonu. D.

Književni honorari »Matice Hrvatske«. Po odobrenju glavne skupštine »Matice Hrvatske« zaključilo je društveni odbor povišicu Matičnih književnih honorara za 125—200%, prema višini naklade. Novi su honorari odsad: za originalna plemiška djela 315—420 K, za orig. prozu 270 do 360 K, za prevedena plemiška djela 225—300 K, za prevedeno prozu 180 do 240 K po štampanom tabaku od 16 stranica, 1 to za 32 retka na stranici, širina 22 cmera. Drugi se formati pre-računavati prema toj veličini. Kako »Matica Hrvatska« znatno umnožava svoja izdanja, i naučna i beletristička, i originalna i prevedena, bit će svakomu ozbiljnomu književnomu radniku sigurne prilike, da za svoj rad stekne i pristojnu nagradu.

Gospodarstvo.

Izmena kron v dinarje. Kakor smo obveščeni, se bodo dne 10. t. m. dovodno izmenjave naših kron v dinarje pritegnile k delu filijalke Avstro-ogrskoe banke. Ta naredba je upravičena na ta način, da ima Avstro-ogrška banka svoja poslojpa, zakladnice in blagajne, v katere je možno spraviti veliko množico novega denarja, kakor tudi mnogo vrnjenih kron. Poleg tega razpolagajo podružnice Avstro-ogrskoe banke s izvežblanim osebjem, ki se bode moglo posvetiti temu delu. Razen tega bodo razpolagali z novim denarjem tudi vsi drugi denarni zavodi, pri katerih bode imelo občinstvo priliko izmenjati svoje krome. LDU.

Plačila v inozemstvo. Finančni minister je ustavil čekovno poslovanje v inozemstvo do 1500 frankov, dram, funtov, šterlingov in italijanskih lir. Te posle bodo sedaj opravljale Frankosrbska banka. Izvozna banka beogradske zadruge, Dunavsko trgovsko društvo in Prva hrvatska kreditnica. Vsa izplačila Angliji, Italiji in Grški se bodo vršila samo s posredovanjem Frankosrbske banke. V vseh teh poslih se je treba obračati na centralo za plačevanje v inozemstvo, LDU.

Izvoz iz Čeha - Slovaška. Kakor se poroča iz strokovnih krogov namerava trgovinsko ministrstvo dovoliti prosti izvoz na Poljsko, v Jugoslavijo, Avstrijo in Nemčijo na ta način, da izvoznikom ni treba navesti pridobljene valute devizne centrale. Valuto morejo navesti samo uvozniki v ententne države. Kakor hitro bo finančno ministrstvo temu pritrldilo, bo izšla tozadevna naredba. — LDU.

Izvoz lesa. »Trgovinski Glasnik« navaja sledeče pogoje, pod katerimi je dovoljen izvoz lesa: Na predlog ministra za trgovino in industrijo je ministrski svet v svoji seji z dne 8. junija sklenil, 1. da morajo trgovci z lesom rezervirati v svojih skladiščih 10 odstotkov mehega in 5 odstotkov hrastovega lesa za potrebe ministrstva za javna dela in da morajo odločeni les izročiti ministrstvu na najbližji železniški in brodomni postaji, kakor hitro to ministrstvo zahteva. Za to oddajo so določene maksimalne cene in sicer 300 kron za m³ mehega in 400 kron za m³ hrastovega lesa. Pri tem se ne gleda na to, ali je les izdelan ali ne. 2. Izvozniki lesa morajo od vsakega vagona lesa plačati izvozno pristojbino, in sicer za izdelano blago od trdega lesa po 500 dinarjev. Za druge vrste izdelke od mehega lesa so določene nižje pristojbine. Lesni trgovci, ki se interesirajo za izvoz lesa, naj se obrnejo zaradi potrebnih informacij na pristojne trgovske zbornice.

Državna posredovalnica za dela. Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 6. julija do 11. julija 1919. je iskalo dalo 215 možnih

65 ženskih delavnic moči. Delodajalci so iskali 96 moških in 55 ženskih delavnic moči. Posredovanj se je izvršilo 144. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo je od 1. januarja 1919. do 11. julija 1919. iskalo delo 10.056 delavnic moči, delodajalci so pa iskali 9135 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 2978. Delo iščejo pisarniške moči (475), trgovski sodniki in sodnice (232), služkinje in kuharice (135), hišniki, vratarji in pazniki (116), natakarji, natakarice, struklčarji, strojniki, kurjači, mehaniki, monterji, kovači, železostrojarji, kamnoseki, pekarji, peki, mlinarji, mesarji, ekonomski, oskrbniki, poljski in tovarniški delavci in delavke, zidarji, zagarji, sluge, risarji itd. V delo se sprejmejo: rudarji (700), težaki, hlapi, služkinje, kuharice (245), poljski in vinogradniški delavci in delavke (125), pomožne delavke v pletilno šolo, opek delavci in delavke, zidarji, mizarji, čevljarji, čevljarški pomočniki, tesarji, šagariji, kolariji, usnarji, krovci, strojniki, ključavničarji, šivilje, tesarji, gozdarji nadgozdarji, pis. moči itd.

Državna posredovalnica za delo v Ljubljani naznanja, da je za enkrat ustavila vse Transporte delavcev izven ozemlja Slovenije, torej tudi rudarjev v Vojvodino.

Zvišanje cen premoga. Trboveljski premogokopni družbi se dovoli zvišanje cen premoga in sicer: 1. za kosovec in orehovec 135 K za tono, mesto dosedanjih 114 K, 2. za zdrob I. in II. vrste 110 K za tono, mesto dosedanjih 102 K 40 v. Povišanje velja od 1. julija t. l. dalje. Premogokopu v Mirni se dovoli zvišanje prodajnih cen premoga pričanši s 6. aprilom t. l. in sicer: kosovec 1120 K za 10 ton, srednji premog 1100 K za 10 ton, orehovec 1080 K za 10 ton in zdrob 850 K za 10 ton.

Zavarovalnica za govejo živino se ustanovi enotno za vso Slovenijo in prične poslovati s 1. januarjem 1920.

Kmetijska gospodinska šola v Kočevju. Pritrdilo se je ustanoviti enoletne gospodinske šole za kmetijska dekleta na zavodu usmiljenk v Kočevju pod stalnim nadzorstvom oddelka za kmetijstvo.

Južna železnica. LDU poroča iz Milana, 14. julija. »Sole« poroča, da je železniška komisija mirovne konference odklonila predlog na pomednarodni žužne železnice. Misi se, da sklene komisija, da naj ostane južna železnica zasebno podjetje in se obratna ravnateljstva v Ljubljani in Trstu podreduje nadzorstvu glavnega ravnateljstva na Dunaju. Po sklepu miru z Avstrijo se snide na Dunaju mednarodna komisija, ki uredi finančna in juridična vprašanja.

Sekvestrirano premoženje. Ministrstvo za trgovino in industrijo je ustanovilo nov oddelk, namreč oddelk za lesno industrijsko centralo, v čigar delokrog spadajo vsi posli pod sekvestrom stoječega premoženja naših neprijateljev. (LDU.)

Jugoslavenski privredni kompasi. Do ujedinjenja jugoslovanskih krajev v jedno jedinstveno državo, smo bili ne samo politično, marveč tudi gospodarsko vezani na sedanjo Nemško Avstrijo in Madžarsko, ter so se morali naši gospodarski in privredni krogi za svoje informacije posluževati samo virov in pripomočkov nemških in madžarskih kompasa, ki v kolikor so bili sicer točni, niso obsegali vsega onega materiala, ki je za točno spoznavanje naših gospodarskih prilik potreben. Ko smo se rešili sedaj avstrijskega in madžarskega jarma, se je pokazala občutna potreba, da postavimo naše gospodarstvo na soliden in samostalen temelj, da je osvobodimo od vplivov naših sosedov. Istočasno moramo stremeti za tem, da izvedemo čim krepkejšo organizacijo vseh naših gospodarskih in privrednih gran, da združimo interese iz vseh krajev naše države, da jim damo možnost spoznati medsebojno sebe, svoje potrebe in možnosti kritja le teh potom medsebojnih zvez. Konečno moramo stremeti za tem, da informiramo o svojih gospodarskih in privrednih prilikah tuji svet, kjer se že sedaj mnogo bavijo z načrti, kako bi trgovali z nami, in kako bi plasirali svoje kapitalije v naših krajih. — Za to je potrebno delo, katero je nemudoma sestaviti in našim državljanom, kakor tudi tujemu svetu dati na razpolago. Da se od pomore resnični potrebi po takem delu, je zbral znani zagrebški novinar in gospodarski pisatelj, Vladimir Pavlaković, dolgoletni urednik takratnega »Hrvatskega Lloydca« in potem ustanovitelj in izdajatelj Hrvatskega sedaj »Jugoslavenskega Ekonomista«, v vsakem delu države sodelavce, ki so se izjavili pripravljeni to delo izvršiti. Dočim bo Pavlaković obdelal in sestavil podatke za hrvatske države in bo za Srbijo uredil gradivo Ilija Juremčević, urednik dosedanjega od tvrde Sv. R. Kristić & Ko. izdavanega šematizma trgovine, obrti in industrije za Kralj. Srbijo, katero delo bo sedaj s skupnim kompaso združeno, je prevzel ureditve gradiva za Slovenijo dr. Ivan Černe, lastnik Gospodarske pisarne v Ljubljani. Delo bo nosilo enotni naslov »Jugoslavenski privredni kompasi« in bo izšlo v 5 velikih (600 strani obsegajočih) zvezkih, katerih prvi bo obsegal vso trgovino, naslednji pa industrijo, obrt, kmetijstvo in finance. V vsakem delu bo

posebni oddelek za Slovenijo, kakor bodo hrvatske in arbske države imele svoje lastne oddelke. Vsaka tvrdka bo vpisana po lastnih podatkih, najprej slovensko, osir. hrvatsko, potem srbsko, francosko in nemško. S tem bodo mogoče, da bomo seznanili ves tuj svet z našim gospodarstvom in našo privredo, tako, da bomo mogli vspostaviti vezi z vsem kulturnim svetom; nasprotno se bodo posamezni deli naše države vsled tega enotnega in skupnega dela spoznali med seboj in svojo ujedinjeno domovino, ker bode kompasi prinesli tudi točne podatke o gospodarskih prilikah vsakega dela naše države, kakor tudi o našem razmerju do drugih držav. Tako bode že prvi zvezek priobčil tudi vse že do takrat sklenjene trgovske pogodbe s tujimi državami, naše izvozne in uvozne pogoje, carinske tarife, in sploh vse podatke, ki so merodajni za naše trgovske kroge. — Delo bode velikega pomena za celo državo, kakor tudi za veliko večino državljanov, saj bode nekaka vpeljava nas kot samostojne države v mednarodno trgovino in svetovno gospodarstvo. Centralna vlada v Beogradu podpira to delo in tudi posamezne pokrajinske vlade resno uvažujejo velik pomen tega dela. — Več bodo prinesli o tem oglaš. v listu.

Društvene vesti in prireditve.

Šentjakovski - trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda ima svoj letni občni zbor v četrtek, dne 24. julija t. l. ob 4. popoldne v Narodni karni posebna soba.

Zveza in organizacija vojnih invalidov naznanja vsem uradom kakor tudi javnosti Slovenije (Dobroteljem), da ima ista organizacija od 17. julija 1919 naprej svoj tekoči račun in sicer pod števil. 1616 v Ljubljanski kreditni banki, podružnica v Celju pod naslovom Zveza voj. invalidov za Stajersko v Celju. Prostovoljna darila se lahko istim potom izvrše. Izvrševalni odbor.

Odbor Zveze skontistov in nastavlencev denarnih zavodov Ljubljana, se na izvanredni podpori kateri so si ravnateljstva velikodušno blagovolila nakazati v svrhu podpore obolenim članom omenjenega društva, najtopleje zahvaljuje, posebno: Ljubljanski kreditni banki, Zadružni banki, Ljudski posojilnici, Zadružni zvezi, Prometni banki in Kranjski stavbinski družbi.

Za koroške begunce so darovali: Deklice - nabiralke v Višnji gori 279 K; okrajno glavarstvo Kranj 252 K; Meze Anton Marbreg nabral 77 K; Šola Dev. Mar. v Polju 45 K; lavantinski konzistorij 10.000 K; »Sokol«, Trbovlje, 100 kron; skupaj 10.753 K. — Rodoljubnim darovalcem izreka iskreno zahvalo odbor koroških beguncov v Ljubljani, Poljanska cesta 4. Dr. J. Arnež.

Najnovejša poročila.

(Naša izvirna poročila.)
VZROK DEMISIJE DR. KOROŠČA IN GOSTINČARJA.

Beograd, 20. avgusta. Iz političnih krogov doznava vaš dopisnik glede vzroka najnovejših ministrske krize, da je spor nastal tako, da je ministrski podpredsednik dr. Korošec, ko je ministrski predsednik Protić vsako manifestacijo za Belo Kuna označil za protidržavno, se o tem stališču izrazil dvomljivo. Protić je nato z ostrimi izrazi ugovarjal. Dr. Korošec je vsled tega užaljen, ne da bi bil podal kako izjavo, z Gostinčarjem odšel. Ministrski predsednik Protić je, da olajša uravnavo krize, pisal pismo, v katerem pa je izjavil, da dr. Korošec predstavlja ves incident v napačni luči. To izjavo je dr. Korošec smatral kot ponovno žalitev, vsled česar se je kriza še bolj poostрила in sta dr. Korošec in Gostinčar podala demisijo.

Vsa stvar se mora razumevati ne toliko na podlagi incidenta samega, temveč v zvezi s sklepom radikalne stranke, ki se je izvršil po Protičevi vrnitvi iz Pariza in ki gre za tem, da se izvrši popolna rekonstrukcija kabineta. Ta sklep se more izvesti le, ako pride do sporazuma med Demokratičnim klubom in srbskimi radikali, kar zopet pomeni samo uničenje vsakerega vpliva Jugoslovanskega kluba. V tej atmosferi je napetost med Protičem in dr. Korošcem prišla do nenadnega izbruha ob prvem povodu. Politični krog se vedno upajo, da bo mogoče, da se cela zadeva vsaj začasno poravnava.

PROTI SMRTNI KAZNI IN PROTI LOČITVI CERKVE OD DRŽAVE.

Curij, 19. julija. Iz Weimarske poročajo: Nemška narodna skupščina je z 154 glasov proti 129 odklonila predlog, da se odpravi smrtna kazen. Takisto je zavrnila predlog socijalnih demokratov, ki so zahtevali, naj se izvede popolna ločitev cerkve od države.

ŠE JE NADA O ZDRUŽITVI AVSTRIJE Z NEMČIJO.

Geneve, 19. julija. Švicarski list poročajo, da je bivši nemški poslanik na Dunaju baron Wedel izjavil, da je združitev Avstrije z Nemčijo še vedno mogoča. Treba je počakati končnih določb mirovne konference v St. Germainu. Naj se končno zgodi, karkoli se hoče, eno je gotovo, da bosta Avstrija in Nemčija vedno živeli v najtesnejših bratskih odnosih. Prva dolžnost Nemčije bo v bodoče, da bo Avstrijo preskrbela z živili in s premogom.

GROF MIHAEL KAROLYI NA POTU V AMERIKO.

Geneve, 19. julija. Grof Mihael Karolyi, bivši madjarski ministrski predsednik, se na Madjarskem ni čutil

več varnega in je zato pobegnil v Avstrijo. V Wienerneustadtu pa so ga prišli in poslali nazaj v Budimpešto. Pod protekcijo italijanske misije mu je uspelo dobiti dovoljenje za potovanje v Italijo, kamor je že tudi prispel. Z Italije se napoti naravnost v Ameriko. Kakor se zatrjuje, mu je boljševiška vlada dovolila vzeti seboj deset milijonov kron.

PROTI STAVKI V ITALIJI.

Milan, 19. julija. Železničarji v Rimu so imeli v prostorih Casa del Popolo shod, na katerem so se izrekli z veliko večino proti stavki. Proti stavki so se izrekli tudi železničarji v Modeni, Reggio di Calabria in Lecco.

ANTANTA ODKLANJA HINDENBURGOVO PONUDBO.

Pariz, 19. julija. Komisija za odgovornost je vročila Svetu Petorice svoje poročilo o ponudbi maršala Hindenburga in bivšega kanclerja Bethmann-Hollvega, da bi se ona dva mesto bivšega cesarja Viljema obtožila radi odgovornosti za vojno. Poročilo se konstatira, da je mirovna pogodba določila samo sodno postopanje proti bivšemu cesarju. Zato je nedopustno, da bi cesarja v tem oziru nadomestovale druge osebe.

Vesti LDU.

PREPOVED IZVOZA KONJ IN ŽIVINE.

LDU Beograd, 21. julija. Ministrski svet je prepovedal izvoz konj in rogate živine.

BREZMESNI DNEVI.

LDU Beograd, 21. julija. Ministrstvo za prehrano in obnovu zemlje namerava vpeljati dva brezmesna dneva na teden. Število živine se je za časa vojne zelo zmanjšalo. Ako se živina v veliki meri še nadalje porablja za živilo, bi utegnilo to škodovati naši živno.

Aprovizacija.

† Sol za obrtnike in zavode. Zavodi ter peki, mesarji in gostilničarji, ki rabijo sol za svojo obrt, naj se takoj zglase v aprovizacni pisarni na Poljanski cesti 13, ker se sol ne bode za nikogar hranila.

† Vnovčevalnica za živino in maslo v Ljubljani je objavila svoječasto v vseh časopisih, da bo prodajala olje španske provenijence po 24 K za kilogram bruto za neto. Ta objava pa je pomotna. Glasiti se mora v tem smislu, da bo veljalo olje v Ljubljani približno 24 K za kilogram neto. Plačati pa bo treba še posebej kupnino za sod.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Brez posebnega obvestila.

Globoke žalosti potr naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je moja nadvse ljubljena soproga, gospa

Marija Gašperlin

soproga sluge mest. magistrata

danes ob 2. uri zjutraj v 42. letu po daljšem bolehanju, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage pokojnice bo v torek 22. julija ob 4. uri popoldne iz dež. bolnice na pokopališče na Viču.

Sv. maše se bodo brale v farni cerkvi sv. Antona na Viču.

LJUBLJANA, 20. julija 1919

7160 **Žaljuči soprog in ostali sorodniki.**
Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Proda se nova moška obleka.

Naslov pove uprav. Slov. Nar. 7135

Žaket, skoro nov, se proda. Informacije se dobe pri Splošni zavarovalni agenciji Gledališka ul. 7/III. Uradne ure od 9—11 in od 14—16. 7135

Seba s vporabo kuhinje se išče za dve osebi. Pismene ponudbe na upravnistvo Slov. Naroda pod »Damačica/7148«. 7148

Laneno seme kupuje po najvišji dnevnici in prosil ponudbe za navedbo množice Leopold Knez, trgovec, Krško ob Savi. 6998

Zahtevajte samo »HIF.« kremo, katera je radi svojih sestavin najboljša. Glavna zaloga Oroslav Cerialč, Resljeva cesta št. 20, Ljubljana. 7144

Več tisoč kg pin, garantirano zdravih v hlebih (prvotnostno krmilo za živino) nudi tvrdica Bor. Špil, Kočevje. Vzorci na željo giat. 7048

Zajeti hlev modernu urejen z 12timi razdelki se proda. Ogleda in poizve se pri železniškem čuvaju, Dunajska cesta na prelazu v Ljubljani. 7114

Korespondentko, zmožno slovensčine in nemščine, po polnoma izurjeno v stenografiji in strojepisju, išče tovarna za celulozo Reberce, pošta Miklavčevo. Ponudbe z zahtevno plačila, pri katerem je upoštevati prosto stanovanje, postrežbo, luč, kurjavo, perilo in dobro izdatno hrano za cel dan K2.50 s pripombo časa ustupa, je poslati na zgoraj omenjeno tovarno. 7104

Kupujem smrekov les, jelka, hrastov ali bukovi, in bukovi bodi si okrogel ali rezan. Cene za les naložiti v vagon se naj naznanijo na V. SCAGNETTI, parna žaga za drž. kodvorom, Ljubljana. 2048

Koncipijenta nekoliko izvežbanega pogoji odvozniki na delati. Vstop po dogovoru. Ponudbe na upravnistvo »Slovenskega Naroda« pod »Koncipijent 7129. 7129

Brechhausov leksikon, cela izdaja Markov »Gartenlaube«, Hackländer in Lahirovi zvezki napredaj. Vprašati za Gosposki ulici št. 4. II. nadst. desno. 7036

Kuharica, solidna in poštena, ne nad 40 let stara, vajena domače kuhe, se takoj sprejme. Hrana dobra. Plača po dogovoru. Predstaviti se je med 4. in 5. uro popoldne v Dalmatinski ulici št. 7, II. nadst. desno. 7103

Za prvotni uvoza in izvoza prosti: predmet stavbenega materiala

Se odda samoprodaja ali zastopstvo. Ponudbe v nemškem jeziku pod »Grosser Absatz 195« na avončno ekspedicijo I. Rafael, Dunaj (Wien) L. Graben 28. 7063

Korespondenca! Se bi li naša mlada dama do 20 let, katera bi bila pripravljena pismeno krašiti dolgočasne ure življenja tehničnemu mornariškemu podčastniku mirnega značaja in dobrega srca. Dopisi ako mogoče s sliko katera se vrne, pod »Plemenitomisli/7063« na upravnistvo Slovenskega Naroda. 7063

Pozor kolese! Proda se eno žensko in eno moško kolo. Polzve se v Ilirski ulici 21. I. nad. vrata 3. 7138

Usposobljena učiteljica francosline poučuje v dopoldanskih in večernih urah. Naslov pove upr. Sl. Nar. 7139

Trgovski pomočnik želi primerne službe. Izvežban v manufakturni špecijalci in železniški stroki. Ponudbe pod »Pomočnik/7153«. 7153

Srebrno se kupi Informacije se dobe pri Solonci zav. posredovalni v Ljubljani, Gledališka ulica št. 7/III. Uradne ure od 9—11 in od 14—16. 7066

Rdeče maline za eksport kupuje »Balkan«, trgovska špedicij-ska in komisijska del. družba Ljubljana, Dunajska cesta 33. Prosi se natančne pismene ponudbe. 7151

200 hl ogrskega vilanjskega rizlinga belega, starega in novega se proda. Vprašati pri špedicijki družbi »Balkan«, Ljubljana. 7065

Kupujem smrekov les, jelka, hrastov ali bukovi, in bukovi bodi si okrogel ali rezan. Cene za les naložiti v vagon se naj naznanijo na V. SCAGNETTI, parna žaga za drž. kodvorom, Ljubljana. 2048

Koncipijenta nekoliko izvežbanega pogoji odvozniki na delati. Vstop po dogovoru. Ponudbe na upravnistvo »Slovenskega Naroda« pod »Koncipijent 7129. 7129

Brechhausov leksikon, cela izdaja Markov »Gartenlaube«, Hackländer in Lahirovi zvezki napredaj. Vprašati za Gosposki ulici št. 4. II. nadst. desno. 7036

Kuharica, solidna in poštena, ne nad 40 let stara, vajena domače kuhe, se takoj sprejme. Hrana dobra. Plača po dogovoru. Predstaviti se je med 4. in 5. uro popoldne v Dalmatinski ulici št. 7, II. nadst. desno. 7103

Za prvotni uvoza in izvoza prosti: predmet stavbenega materiala

Se odda samoprodaja ali zastopstvo. Ponudbe v nemškem jeziku pod »Grosser Absatz 195« na avončno ekspedicijo I. Rafael, Dunaj (Wien) L. Graben 28. 7063

Korespondenca! Se bi li naša mlada dama do 20 let, katera bi bila pripravljena pismeno krašiti dolgočasne ure življenja tehničnemu mornariškemu podčastniku mirnega značaja in dobrega srca. Dopisi ako mogoče s sliko katera se vrne, pod »Plemenitomisli/7063« na upravnistvo Slovenskega Naroda. 7063

Železna blagajna napredaj. Ogleda se lahko vsak dan. Kje, pove uprav. Slov. Naroda. 7138

Na hrano in stanovanje se sprejmejo kom šolskega leta 1919/20 2—3 učence, Kje, pove upr. Slov. Nar. 7141

Iščem stanovanje za deklico 6. razr. ljudske šole z vporabo klavirja. Ponudbe na upravnistvo Slov. Naroda pod »Klavir/7145«. 7145

Kupim 500 — 600 litrov sadnega mošta. Ivan Kuralt, mlinar, Domžale. 7124

Zdrav in močan fant, ki je izpolnil ljudsko šolo in ki ima veselje do trgovine, se išče pri tvrdki Leonhard del Cott, Brežica ob Savi. 7096

Natakarica na račun solidna, pridna in z dobrimi spričevali, se takoj sprejme. Ponudbe z natančnim naslovom pod »Solidna natakarica/7059« na upr. Slov. Naroda. 7059

Stanovanje s hrano in strogim nadzorstvom se išče za dijaka 1. realne gimnazije pri kakem profesorju ali učitelju. Na željo se dostavi živila. Dopisi na uprav. Slov. Naroda pod A. B. 10/7123. 7123

Napredaj v Mariboru: inventar za kavarno K 36-00, komplet, inventar za brivca K 8000—5 vil, 5 hiš in majhna in velika posestva. — Breznik in drug Celje, Dolgo polje št. 1. 7155

Iščem za 1. avgust sobo in majhno sobico, prazno, Event. je lahko meblirana z uprabo kuhinje. Plačam do 150 K mesečno. Ponudbe na Margarete Demotte/7140 na uprav. Slov. Naroda. 7149

Slav. občinstvu se priporoča nova delavnica krtič, čopičev in metla na drobno in debelo. Kupi se tudi slika in četina. Ant. Šimenz, Tatarska ulica 3. 7157

Stečnik, jako lep, dobro ohranjen, se proda za primerno ceno. Ogleda se lahko vsak dan do 2. pop. v trgovski zbornici Bechtovnova ulica št. 10. Natančneje pove iz prijaznosti zbornični ravnatelj gosp. Hauptman, prvo nadst. 7147

300 komada jelovih stupova 18 do 19 cm premjera na tanjem kraju, 10 do 12 metra duge kupujem i odmah preuzimam. Brzojavne ponudbe na Uršič, Zagreb, Mica. 7094

Meblovano sobo išče gđc, uradnica. Naslov v upravnistvu Slov. Naroda. 7140

Lovci, pozor! Lovska puška, 3 preloži parirani divji petelin in druga lovska oprava napredaj. — Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7142

Napredaj je Manlicher repetirna puška cal. 8. Pojasnila daje F. K. Kaiser, puškar, Selenburgova ul. 6. 7056

Milinska oprava za 3 tečaje in stope, kakor tudi oprava za venecijansko žago in transmisija, se proda. Ponudbe pod šifro »Milin in žaga 7087« na upr. »Sl. Nar.« 7087

Več kolarskih pomočnikov, gaterista in blapca z dvema konjema išče tovarna varna vozov P. Keršič, Ljubljana VII, Frankopanska cesta 151. 7081

Cokolada prve vrste ca 30 kg se takoj proda. Natančneje se poizve pri Splošni zav. posredovalni Gledališka ul. 7/III. Uradne ure od 9—11 in od 14—16. 7070

Več zidarjev in delavcev dobi delo v takojšnjem tovarni. Zglasiti se je pri Robertu Smolewskemu mestnem stavbeniku, Rimska cesta št. 2. 7093

Prodajem brašna (moko) kukuruza, svaku količino za skladišča M. Dimić, Zagreb Jurističeva ulica 24 Telefon 19 — 16. 7155

Trgovka Pavla Staraschina v Cir-kovcah pri Pragerskem nudi repno seme v vsaki množini, liter po 20 kron. 7149

Na prodaj tračnice, 7 kg meter, za kolese in ležišča za 4 vozičke, pisalni stroj, skoraj nov, Adler, lepenka rjava, izvrstna kakovost, večja množina vseh števil. Vprašanja: poštni predal 53. Celje. 7156

Spreten sedlar in lakirar, boljša moč, 1800 slušbe Zmožen je vseh najmodernejših avtomobilskih del, sposoben voditi samostojno obrt. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 7073

Trgovska moč kolonijalne stroke, sploh kakega slovanskega jezika v govoru in pisavi, se išče kot opora ravnatelja za večjo delniško družbo v Zagrebu. Natančne ponudbe pod: »Tehnični solidno« na internacionalno Zeitungsbureau v Zagrebu, ulica br. 21. 7040

Proda se šivalni stroj in druga hišna oropja na upravnistvu Slov. Naroda. 7134

Čedna postelja iz trdega lesa s spodnjim modrom se proda. Več se poizve pri Hlavka, Koledvorska ulica št. 11. 7143

Oprava za spalno sobo iz orehovega lesa se proda. Ponudbe pod šifro »Tih dom/7044« na uprav. Slov. Naroda. 7044

Proda se dobro ohranjen poštini omnibus. Pripraven tudi kot hotelski voz s 6 ozir. 8 sedeži. Ponudbe pod »Omnibus/7150« na uprav. Slov. Naroda. 7150

Kupi se hiša za stanovanja v Ljubljani v vrednosti do 500.000 K. Ponudbe naj se pošlje na upravnistvo »Slov. Naroda« pod števil. »500.000/7086«. 7086

500 do 1000 K nagrade tistemu, ki mi preskrbi do 1. avgusta stanovanje s 3 sobami, kuhinjo in priključniki. Ponudbe pod šifro: »L. K/7072« na uprav. Slov. Naroda. 7072

Jedna odgojiteljica djele, koja školu francuski i vješta u klaviru te razume u šivenju, traži se za odmah za Srem. Ponudbe na gđju Sofiju Stojković, Zagreb, Gjorgjičeva ul. 9. 6992

Zidarje in tesarje večje število se delo na Jesenicah proti najboljši plači, stanovanje v barakah, lastni skupni kuhinji itd. pod vodstvom zidarskega polirja gospoda Angela Battolino, stavbeno podjetje Viljem Treo. Zglasiti se je v stavbeni pisarni Marije Terezije cesta št. 10. 6994

Resna ženitna ponudba. Izobražen uradnik (Srb), 37 let star, dobro vzgojen, z denarjem v bankah in premoženjem 100.000 K, ima 2 otroka, za k

Rezerni fondí 4.000.000.- kron.

**Kupuje in prodaje vse vrste vednostnih papirjev, valut
in dovoljuje**

vsakovrstne KREDITE

Ustanovljena l. 1818.

Ustanovljena l. 1818.